

Oefening baart kunst

Onderzoeksverslag

Naam:	Nathalie Panhuis & Janne Kamp
Studentnummer(s):	S1103148 & S1102564
Klas:	VSPV2
Docent:	Astrid van Schoonacker-de Groot
Datum:	17-10-2018
Modulecode:	PV4MI-INT-18
Modulenaam:	Minor Internationalisering

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Reflectieverslag	4
1 Inleiding	5
2 Theoretisch kader	7
§2.1 Wat is creativiteit en hoe kan het gemeten worden?	7
§2.2 Waarom is creativiteit belangrijk in het onderwijs?	11
§2.3 Op welke manier(en) kan de creatieve ontwikkeling gestimuleerd worden?	13
3 Methode van onderzoek	16
4 Resultaten	16
§4.1 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de kleuterklassen (KG. 1 & 2) en de klassen 2,3 5 en 6 van het New Destin Education Centre binnen het vak kunst gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?	17
§4.2 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 1 van het New Destin Education Centre binnen het vak natuurkunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?	28
§4.4 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de peuterklas en klas 2 van het New Destin Education Centre binnen het vak wiskunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?	29
§4.5 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 4 van het New Destin Education Centre binnen het vak Engels gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?	31
5 Conclusie, discussie en aanbevelingen	31
5.1 Conclusie	32
5.2 Discussie	32
5.3 Aanbevelingen	33
Literatuur	35
Bibliografie	35
Bijlagen	37

Samenvatting

Dit onderzoeksverslag gaat over de manieren waarop je de creatieve ontwikkeling van de kinderen op het New Destin Education Centre kunt stimuleren. Dit is een basisschool in Ghana waar de kinderen voor onze komst nog geen kennis hadden gemaakt met creativiteit binnen de lessen. Omdat de creativiteit van de kinderen wel belangrijk is, zijn wij op zoek gegaan naar verschillende manieren om de creatieve ontwikkeling te stimuleren. Hiervoor was het van belang om te weten wat creativiteit nu is, hoe je creativiteit kunt meten, waarom creativiteit belangrijk is in het onderwijs en op welke manieren we zouden kunnen inzetten. We hebben verschillende bronnen moeten gebruiken om op deze vragen antwoord te kunnen geven. Aan de hand van deze antwoorden hebben we een plan gemaakt voor ons actieonderzoek, voerden we deze uit gedurende de tijdsperiode van zeven weken en werkten we de resultaten uit. Tijdens het vak kunst werden het voorlezen van sprookjes, het tekenen van de verbeeldingen, het vlechten en knopen met borduurgaren, het tekenen op tijd, het weven van papier, het driedimensionaal tekenen van huizen, het maken van een mondriaan-kunstwerk, het vormtekenen en het maken van een sprookjesboek ingezet als verschillende manieren om de creatieve ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Andere manieren waren het zingen van liedjes, het voorlezen van boekjes, het spelen van spelletjes met kaartjes en dobbelstenen en het springen op de getallenlijn tijdens de rekenlessen. Ook deden we een klapspel en een tekenopdracht in klas 1 om de kinderen meer inzicht te geven tijdens de natuurkundelessen. Het spel '30 seconds' hebben we ingezet tijdens de engelse les in klas 4. Al deze manieren hebben bijgedragen aan de creatieve ontwikkeling. De mate van deze eigenschappen uit The Five Creative Dispositions Model (Lucas , Claxton , & Spencer, 2013) vormen samen het creatieve vermogen. Wij hebben in onze tijdsperiode op het New Destin Education Centre een goede vooruitgang kunnen zien bij de kinderen op het gebied van creatieve ontwikkeling. Met de gegeven resultaten en informatie kunnen wij concluderen dat de manieren die wij hebben ingezet tijdens onze tijdsperiode binnen het New Destin Education Centre goede invloed hebben gehad op de creatieve ontwikkeling van de kinderen.

Reflectieverslag

Dit onderzoek is uitgevoerd door Nathalie Panhuis en Janne Kamp. Vanwege miscommunicatie konden we ons oorspronkelijke onderzoek niet uitvoeren en hebben er besloten onderzoek te doen naar mogelijkheden om creatieve ontwikkeling te stimuleren. Doordat we altijd bij elkaar waren, hebben we het onderzoek ook geheel samen gemaakt.

Janne

In Ghana leefden Nathalie en ik samen op een kamer en we hadden een vaste dag dat we aan ons onderzoek werkten. Op deze manier hadden we er nooit onenigheden over en verliep de samenwerking goed. Soms moesten we elkaar even stimuleren om aan de slag te gaan, maar als we dan eenmaal naast elkaar zaten, dan konden we goed werken. Soms was er een verschil in onze concentratiebogen en de ene keer pakte dit slecht uit en de andere keer juist goed. Tijdens de voorbereidingen van ons vorige onderzoek was de samenwerking wat minder en moest ik vaak de eerste stappen zetten en meer voor mijn rekening nemen. Door deze ervaring ben ik zeer tevreden over hoe het nu is gelopen, want ik heb het gevoel dat we ongeveer wel gelijk op gingen.

Nathalie

Tijdens mijn minor heb ik samen met Janne geleefd op een kamer in Ghana. Deze kamer bevond zich in de school waardoor we elke dag aanwezig waren voor zowel de kinderen als de leraren. Elke week hadden we een vaste dag dat we aan ons onderzoek werkten en ons daardoor opsloten in ons kleine kamertje. We hebben tijdens het schrijven van ons onderzoek een aantal tegenslagen gehad, waaronder het opnieuw moeten schrijven van een onderzoeksverslag. Desondanks zaten we niet bij de pakken neer. We hebben elkaar gestimuleerd en we gingen veelal op een gelijk niveau te werk. In zulke goede mate dat we beiden nu niet meer weten wie wat heeft geschreven in dit onderzoeksverslag. Dat komt ook vooral omdat we vaak met één computer hebben gewerkt en allebei van elkaar werk dingen hebben veranderd en aangepast. Dit verslag is dus volledig van ons beiden. De lessen die we hebben gegeven voor dit onderzoek hebben we ook altijd samen uitgevoerd, zodat we samen goed konden reflecteren op onze ervaringen. Ik heb deze tijd als een goede samenwerking ervaren en kan zeggen dat we meer dan trots mogen zijn op wat we binnen het New Destin Education Centre hebben neergezet.

1 Inleiding

Oefening baart kunst. Iedereen zegt het, maar is dat ook wel zo? Wanneer je een kind van drie een versje in zijn hoofd stampet en het keer op keer laat opdreunen, creëert een kind dan kunst? En wat oefent een kind dan eigenlijk?

Wij zijn Nathalie Panhuis en Janne Kamp en wij zagen dit gebeuren op het New Destin Education Centre. Dit is een school in Kumasi, een grote stad in Ghana, waar wij onze onderzoeksstage hebben gelopen. Samen met de directeur en hoofdmeester van de school hebben we besloten om ons vorig onderzoeksplan aan de kant te zetten en ons te richten op de creatieve ontwikkeling van de kinderen.

De kinderen van het New Destin Education Centre werden niet geprikkeld om hun creativiteit te ontwikkelen. Het inzichtelijk vermogen van de kinderen ontbrak, waardoor ze werden geremd in hun leerproces.

Wij vonden het belangrijk dat kinderen gestimuleerd worden in hun leerproces door middel van creatieve verwerkingen. In Nederland kwam dit al steeds vaker voor binnen verschillende lessen, maar op het New Destin Education Centre ontbrak dit nog. Daarom hadden we besloten om ons onderzoek hierop te richten.

Centrale onderzoeksvraag

Op welke manieren kunnen de leerlingen uit de peuter-, kleuter- en klassen één tot en met zes van het New Destin Education Centre binnen de vakken kunst, natuurkunde, poëzie, wiskunde en Engels gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Deelvragen

- Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de kleuterklassen (KG. 1 & 2) en de klassen 2,3 5 en 6 van het New Destin Education Centre binnen het vak kunst gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?
- Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 1 van het New Destin Education Centre binnen het vak natuurkunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?
- Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de peuterklas en klas 2 van het New Destin Education Centre binnen het vak wiskunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?
- Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 4 van het New Destin Education Centre binnen het vak Engels gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Het onderzoeksverslag is als volgt opgebouwd: eerst hebben we het theoretische kader uitgewerkt. Om dat te kunnen doen, hebben we literatuuronderzoek gedaan

naar achtergrondinformatie voor ons actieonderzoek. Dit actieonderzoek heeft plaatsgevonden in verschillende klassen en tijdens verschillende vakken. De creatieve verwerkingen van de kinderen vormen het bewijs dat ze hun creativiteit hebben ingezet. Dit gebruiken we om tot slot een conclusie te kunnen trekken, in discussie te komen en een aanbeveling te doen.

2 Theoretisch kader

§2.1 Wat is creativiteit en hoe kan het gemeten worden?

De definitie van Creativiteit

Voor het begrip creativiteit bestaat geen vaste definitie, omdat creativiteit op verschillende manieren wordt opgevat. Het woord creativiteit is afgeleid van het Latijnse woord 'creatio' wat vertaald kan worden als 'scheppen'. Een aantal synoniemen van creativiteit zijn: 'scheppend vermogen' (Dale, 2018), 'artisticiteit' (synoniemen van creativiteit, sd), 'expressie' (synoniemen van creativiteit, sd), 'scheppingskracht' (synoniemen van creativiteit, sd), 'scheppingsdrang' (Creativiteit, 2018) en 'vernieuwingsdrang' (Creativiteit, 2018). Andere bronnen proberen de betekenis van het begrip creativiteit onder woorden te brengen:

Creativiteit wordt in de verschillende wetenschappen nogal verschillend geïnterpreteerd, maar wijst in het algemeen naar een vermogen iets nieuws te scheppen. Een individu of een groep toont creativiteit wanneer een nieuw concept of object wordt gemaakt, of wanneer een originele oplossing voor een probleem wordt gevonden. (Creativiteit, 2017)

Creativiteit is deze methode van denken die leidt tot het ontwikkelen van een methode ("inzicht") van handelen, die een betere oplossing van het probleem of het beter bereiken van het doel dat men zich gesteld heeft, mogelijk maakt. (Integratie en Creativiteit, sd)

Creativiteit is de productie van nieuwe ideeën die passend en nuttig zijn in een bepaalde situatie. (Creativiteit En Innovatie Wat Is Het Belang Voor Een Organisatie?, 2018)

Hoe kan creativiteit gemeten worden?

Wanneer creativiteit gemeten wordt, kan worden gekeken naar de creativiteit van de persoon en naar de creativiteit van het product. De creativiteit van de persoon zegt iets over de creativiteit van het product en andersom. Toch is het ook mogelijk dat een goed ontwikkeld creatief persoon een product maakt dat niet creatief is en dat een minder ontwikkeld creatief persoon een creatief rijk product creëert. Daarom is het van belang om beide factoren te meten, zodat een weloverwogen conclusie getrokken kan worden.

Om de creativiteit van de persoon te meten, moet het begrip creativiteit eerst duidelijk zijn. Onderzoeker J.P. Guilford stelde dat divergent denken nodig is voor creativiteit. Daarom verdeelde hij creativiteit onder in vier eigenschappen die voortkomen uit het divergent denken:

- Originaliteit en fantasie: het beschikken van unieke ideeën
- Vlotheid: het bedenken van een grote hoeveelheid ideeën in een bepaalde tijd
- Flexibiliteit: het gemakkelijk veranderen van een eerder 'plan'

- Complexiteit: het onthouden en herkennen van een grote hoeveelheid details en patronen

De mate waarin deze eigenschappen aanwezig zijn, zeggen iets over hoe creatief het persoon is. Door bovenstaande punten te oefenen kunnen mensen hun creativiteit ontwikkelen. (Lucassen, 2015)

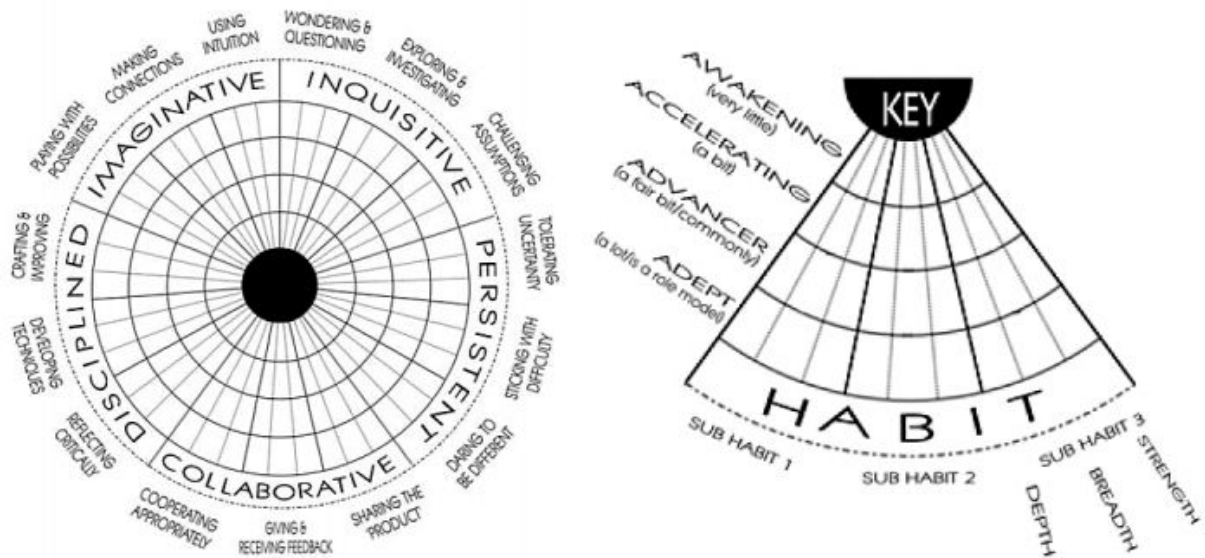
Een model dat wordt gebruikt om de creativiteit van de persoon te meten is 'The Five Creative Dispositions Model'. Dit model is in samenwerking met verschillende scholen ontworpen door Bill Lucas, Guy Claxton en Ellen Spencer. Ook zij verdeelden het begrip creativiteit onder in verschillende eigenschappen:

- Nieuwsgierigheid (inquisitive)
 - Zich afvragen
 - Concrete vragen stellen
 - Overdenken en tot nieuwe ideeën komen
 - Op onderzoek uitgaan
 - Kritische houding
- Doorzettingsvermogen (persistent)
 - Zelfvertrouwen
 - Anders durven te zijn
 - Risico's durven nemen
 - Onzekerheid tolereren
- Samenwerkingsvermogen (collaborative)
 - Het product delen
 - Feedback geven en ontvangen
 - Op de juiste manier samenwerken (Weten wanneer niet)
- Verbeeldingskracht (imaginative)
 - Spelen met mogelijkheden
 - Het ontwikkelen van een idee impliceert het manipuleren ervan, het uitproberen, het verbeteren.
 - Verbanden leggen
 - Gebruik van intuïtie
- Discipline (disciplined)
 - behoefte aan kennis en ambacht
 - Ontwikkelen van technieken
 - Kritisch reflecteren
 - Knutselen en verbeteren (fouten corrigeren)

Deze vijf eigenschappen kan de persoon in verschillende maten bezitten. In dit model wordt onderscheid gemaakt in vier ontwikkelingsfases:

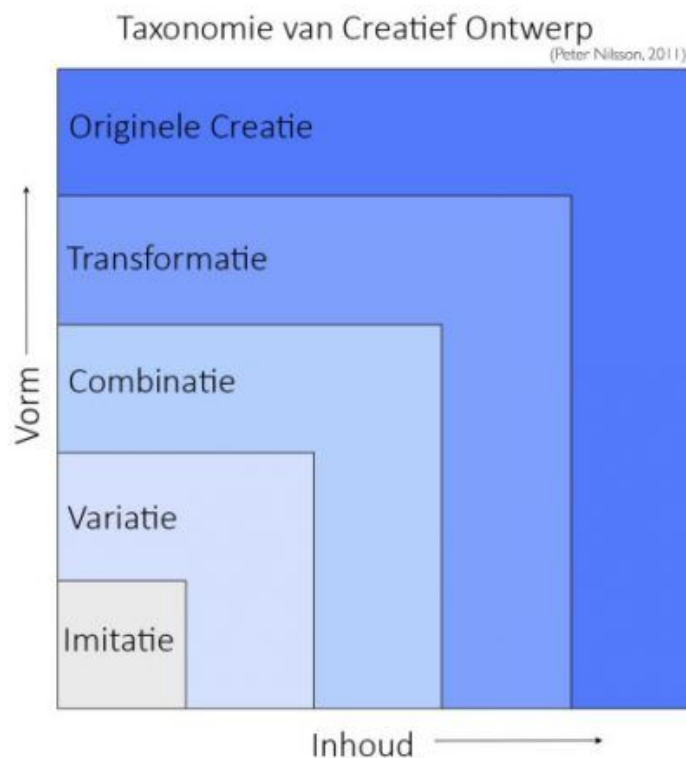
1. Geringe ontwikkeling (awakening)
2. Beginnende ontwikkeling (accelerating)
3. Goed ontwikkeld (Advancer)
4. Sterk ontwikkeld rolmodel (adept)

Bij ieder niveau van elke eigenschap wordt weer onderscheid gemaakt in sterkte / onafhankelijkheid (strength), breedte / creativiteit in nieuwe contexten gebruiken (breadth) en diepgang (depth).

(Lucas , Claxton , & Spencer, 2013)

Wanneer we de creativiteit van een product willen meten, dan kunnen we kijken naar een model dat is ontworpen door Peter Nilsson.

De woorden verwijzen naar het volgende:

- Imitatie: het ontwerp is hetzelfde als iets wat al bestaat.
- Variatie: er is een kleine verandering in het ontwerp, maar is het nog steeds duidelijk waarop het ontwerp gebaseerd is.
- Combinatie: het ontwerp is een combinatie van twee of meerdere andere dingen, zodat je kunt zeggen dat iets nieuws is gecreëerd maar wel duidelijk is gebaseerd op andere werken.
- Transformatie: het product is een nieuwe creatie met elementen van ander werk maar wel origineel genoeg om op zichzelf te kunnen staan.
- Originele creatie: het ontwerp is uniek en staat compleet op zichzelf. Het heeft nauwelijks tot geen verbanden met wat er al eerder gemaakt is.

Hoe hoger en breder de tabel, des te creatiever is het product..(Nilsson, 2012)

Deelconclusie

De verschillende definities van creativiteit en de verschillende methodes om creativiteit te meten geven samen een beter beeld van wat creativiteit nu is en hoe je het kunt meten. Wij zien creativiteit als een eigenschap die je kunt onderverdelen in andere eigenschappen. Creativiteit is het vermogen om tot iets nieuws te komen door middel van een fantasie te gebruiken, dingen uit te proberen, een kritische houding te hebben, fouten en zwakke plekken te verbeteren en het vervolgens uit te werken.

§2.2 Waarom is creativiteit belangrijk in het onderwijs?

Tijdens de schoolcarrière van kinderen ontwikkelen zij vaardigheden door creatieve stimulatie, die zij later in hun leven kunnen inzetten in de maatschappij. Creativiteit bevordert op veel verschillende gebieden de ontwikkeling van het kind. Zo wordt zelfvertrouwen gecreëerd, het probleemoplossend vermogen gestimuleerd, de motoriek verbeterd, het concentratievermogen geoefend en wordt bovenal plezier gemaakt. Je kunt zo eindeloos doorgaan (Jones, 2017). Zo bevordert creativiteit ook fantasie, nieuwsgierigheid, intuïtie, kritisch denken, onderzoeken-maken-verbeteren van ideeën en opdrachten. Doordat creativiteit vaak voortbouwt op wat een kind ziet of wat anderen bedenken of maken, zijn extra vaardigheden als reflecteren, feedback krijgen en samenwerken volop in ontwikkeling tijdens het creatief denkproces bij kinderen (Mertens, 2016).

Op verschillende manieren worden kinderen tegenwoordig steeds meer in contact gebracht met problemen die van belang zijn en die zich in de wereld afspelen. Grote vragen over de wereld die gesteld worden gaan over het leven en soms ook over de persoon die ze zijn. Door creativiteit in te zetten in het onderwijs leren kinderen kritisch na te denken over deze vragen en worden ze gestimuleerd om zich hierin te ontwikkelen en een eigen idee over de wereld te creëren en vorm te geven. Het creatief denken is een proces dat constant aanwezig is, waarbij de focus onder meer op de flexibiliteit van kinderen ligt.

Kinderen proberen voortdurend dingen uit en als iets mislukt zoeken ze naar oplossingen om het probleem te verhelpen. Door deze mislukkingen leren kinderen kritisch naar dingen te kijken en na te denken over wat ze verkeerd hebben gedaan. Zo is creativiteit niet alleen belangrijk bij creatieve vakken, maar juist bij alle vakken. Van taal tot rekenen kunnen kinderen creatief denken inzetten om tot nieuwe inzichten te komen. Zodra je creativiteit verbindt met deze vakken, gaan kinderen zichzelf vragen stellen en tot antwoorden komen. Zonder de creativiteit zouden ze daarin zijn belemmerd. (Van der Wateren, 2015).

Creativiteit moet onderdeel vormen van goed onderwijs, omdat het kinderen:

- Kritisch leert denken;
- Goed leert samenwerken;
- Vrijheid en autonomie geeft.

Deelconclusie

Als we praten over goed onderwijs, dan hebben we het over een uitgebreid curriculum. Een curriculum dat kinderen moet uitnodigen binnen veel verschillende vakken, zodat zij de wereld kunnen 'ontdekken'. Dit zorgt er onder meer voor dat kinderen onderwijs en leren belangrijk gaan vinden, zij het niet op de manier waarop onderwijsmethoden er soms tegenaan kijken: 'aansluiten bij de beleavingswereld van het kind'. Dit geldt niet voor alle kinderen, maar sommige kinderen help je hier niet mee. De grote vragen over de wereld, over het leven en over jezelf zijn hulpmiddelen voor kinderen die hun plek in de wereld proberen te vinden. Wij vinden dit zeer belangrijk, zeker omdat in een land als Ghana de kinderen worden gevormd zoals de overheid dat graag wil zien. Ze moeten precies doen wat de boeken zeggen. Wij

willen met onze lessen afwijken van die voorgeschreven lesmethoden en ons richten op het creatieve vermogen van de kinderen, zodat hun creatief denkproces op gang wordt gebracht.

‘Menselijke vooruitgang is niet mogelijk zonder het creatieve menselijke werk, theoretisch of praktisch. Het is daarom natuurlijk dat creatieve activiteit is beschouwd als de hoogste vorm van menselijke activiteit.’ (AUREL VLAICU University, 2010)

§2.3 Op welke manier(en) kan de creatieve ontwikkeling worden gestimuleerd?

Iedereen kan creativiteit ontwikkelen door de eigenschappen te stimuleren die onder creativiteit vallen. Wanneer je deze blijft trainen, wordt ook het creatief vermogen getraind.

Als we kijken naar de eigenschappen die J.P. Guilford onder creativiteit vindt vallen en de eigenschappen die terug komen in The Five Creative Dispositions Model, dan kunnen we een aantal overeenkomsten ontdekken, maar vullen ze elkaar vooral aan.

Michiel Lucassen schreef over 7 manieren om het creatief denken te bevorderen in de klas:

- Vragen stellen
- Ruimte voor spel
- Verbindingen leggen
- Fantasie gebruiken
- Innovatie
- Risico nemen
- Zelf kiezen

(Lucassen, 7 manieren om creatief denken te bevorderen in de klas, 2017)

Wij zien dat er een goede verbinding is tussen de ideeën van Michiel Lucassen, J.P. Guilford en 'The Five Creative Despositions Model'. Naast elkaar gelegd zijn er hier en daar overeenkomsten, maar is vooral goed te zien hoe ze elkaar ondersteunen en/of aanvullen. Michiel Lucassen legt uit hoe creatief denken kan worden bevorderd in de klas, terwijl de anderen laten zien welke eigenschappen je tegenkomt tijdens het bezig zijn met creativiteit. Maar er wordt niets vermeld over de eigenschappen die kunnen worden ontwikkeld tijdens het creatief denken. Hier zijn wij naar gaan kijken omdat we deze link belangrijk vinden bij de uitvoering van ons onderzoek.

- **Vragen stellen:** als je vragen stelt worden er meerdere eigenschappen ontwikkeld. Denk aan nieuwsgierigheid (door het stellen van vragen gaat een kind verder nadenken over dingen) en vlotheid (je wakkert vlotheid aan door het stellen van vragen en het snelle denkvermogen wordt hierdoor ontwikkeld). Ook de verbeeldingskracht wordt gestimuleerd: door het stellen van bepaalde vragen kan een kind worden aangemoedigd beeldend na te denken.
- **Ruimte voor spel:** Als je kijkt naar de mogelijkheden voor ruimte voor spel in de klas, dan moet je die echt creëren. Toch zie je sommige eigenschappen in het lijstje hierboven terug in een kind. Als een kind vrij kan spelen ontdekt het de wereld, maar moet hij/zij soms ook leren samenwerken: kinderen leren om dingen te delen door middel van spel. Ook kunnen het gebeuren dat kinderen feedback aan elkaar geven: ze zeggen wat ze wel en niet goed vinden.
- **Verbindingen leggen:** wanneer je kinderen stimuleert verbindingen te leggen, dan komen ze soms tot originele/unieke ideeën. Ook wordt de

verbeeldingskracht ontwikkeld. Kinderen gaan spelen met ideeën en mogelijkheden die ze verder brengen in het creatieve denkproces.

- **Fantasie gebruiken:** op het moment dat een kind gebruik maakt van zijn fantasie, komt de verbeeldingskracht pas echt op gang. Een kind bevindt zich dan volledig in een gebied waar veel originaliteit kan plaatsvinden. Uniek zou je het kunnen noemen. J.P. Guilford laat weten dat je creativiteit kunt meten door te kijken naar de originaliteit van een idee. Wij denken dat originaliteit ook een gevolg is van fantasie en de verbeeldingskracht die ontstaat tijdens het creatief denken. Een eigenschap die je dus goed kunt stimuleren bij kinderen.
- **Innovatie:** door het integreren van innovatie in de klas zien kinderen dat ze door vernieuwing en afwisseling oplossingsgericht gaan denken en leren ze dat dingen voortdurend in ontwikkeling zijn. Opnieuw wordt hier de nieuwsgierigheid bij kinderen aangewakkerd. Kinderen zullen over nieuwe dingen gaan nadenken waar ze anders niet over na zouden hebben kunnen denken.
- **Risico nemen:** Kinderen leren dat fouten maken mag! Fouten maken is iets dat kinderen kan belemmeren in hun creatieve denkproces. Zodra je de ruimte biedt in de klas, de kinderen laat merken dat niks verkeerd is en dat elk idee goed is, zullen ze worden gestimuleerd. Een van de eigenschappen die zullen worden ontwikkeld is doorzettingsvermogen. Een kind gaat door totdat hij het juiste idee heeft gevonden. Niets is fout, maar dat betekent niet dat je kinderen niet moet stimuleren om tot grotere ideeën te komen.
- **Zelf kiezen:** Een kind zelf laten kiezen zorgt vaak voor vrije atmosferen. Alles mag. Soms betekent dit dat je een stortvloed krijgt van originele, unieke ideeën. Dit is goed en helemaal niet erg. Maar een kind heeft soms wel behoefte aan sturing, zodat het weet waar hij/zij heen gaat. Dit valt goed te combineren met discipline: als kinderen kennis hebben van de materialen, het ambacht en verschillende technieken hebben geleerd, dan kunnen ze heel goed een zelf bedachte opdracht maken. Ze beschikken dan over voldoende zelfdiscipline en redden het alleen. Op dit punt komt dan ineens ook alles samen. De kinderen gaan alles in hun eentje doen. Ze moeten zichzelf vragen stellen, er is ruimte voor vrij denken, ze moeten verbindingen gaan leggen en hun fantasie wordt volop gestimuleerd. Als er ook nog sprake is van innovatie, dan worden nieuwe originele dingen bedacht en moet het kind soms risico's nemen. Maar uiteindelijk wordt vooral het oplossingsgericht denken gestimuleerd, omdat het kind tot een eindproduct moet komen.

Deelconclusie

Wij denken dat dit een sleutel is om het creatieve denkproces op gang te brengen bij kinderen. Vooral de zeven manieren van Michiel Lucassen en de eigenschappen van 'The Five Creative Dispositions Model' zijn goed te verbinden met elkaar. De vier punten van J.P. Guilford zijn lastiger omdat dit meer door de leerkracht wordt gebruikt om creativiteit te meten en niet zozeer direct wordt gebruikt om het creatief denkproces te stimuleren. Deze lijst kun je goed toepassen in de klas, omdat er per manier de eigenschappen worden beschreven die dan ontwikkeld worden bij de kinderen. Als iemand in de klas, of de klas als geheel achter loopt op een bepaald creatief gebied, dan kunnen we deze lijst ernaast leggen om een inhoudelijk goede les voor te bereiden.

3 Methode van onderzoek

Om onze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, hebben wij een actieonderzoek gedaan. Hierin hebben we gekeken naar de creatieve ontwikkeling die de kinderen doormaken en hebben wij verschillende manieren ingezet om deze creatieve ontwikkeling te stimuleren. Dit hebben wij gedaan in een tijdsperiode van zeven weken.

Binnen het New Destin Education Centre waren de kinderen en leerkrachten in de lessen tot onze komst nog niet eerder in contact geweest met het creatieve denkproces. Het inzichtelijk vermogen was daardoor niet goed ontwikkeld. Zowel bij kinderen als bij leerkrachten werd het creatief denken te kort gedaan. In de loop der jaren hebben meerdere onderzoeken plaatsgevonden op het gebied van creativiteit en creativiteit in het onderwijs, maar op het New Destin Education Centre speelde creativiteit nog geen rol in het onderwijs. Om onze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden was het van belang zowel de kinderen als de leerkrachten hiermee in contact te laten komen. De kinderen vormden onze onderzoeksgroep in ons actieonderzoek.

Om een eindconclusie te kunnen trekken, hebben we aan de hand van gemaakte foto's tijdens de creatieve lessen aan het einde van de tijdsperiode de resultaten gemeten. Aan de hand van de foto's hebben we gekeken of onze manier van lesgeven effect had op de creatieve ontwikkeling van de kinderen. Dit hebben we onderzocht door het model van Peter Nilsson naast onze ideeën en waarnemingen te leggen. De uitkomsten van dit model hebben we per klas gepresenteerd in ons onderzoeksverslag.

4 Resultaten

§4.1 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de kleuterklassen (KG. 1 & 2) en de klassen 2,3 5 en 6 van het New Destin Education Centre binnen het vak kunst gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Tijdens de lessen van het vak kunst hebben we verschillende manieren uitgeprobeerd om de creativiteit van kinderen te stimuleren, waardoor ze zich op dit gebied zullen gaan ontwikkelen. Door in elke klas op leeftijd gerichte activiteiten te verzorgen, konden vele kinderen hun creativiteit kwijt in onze opdrachten.

Sprookjes in de kleuterklas

Zo hebben we in de kleuterklassen veel met de kinderen getekend aan de hand van een voorgelezen verhaal. De verhalen die we voorlezen waren sprookjes en deze verhalen werden ondersteund door veel plaatjes in het boek. Voor de kinderen was dit van belang, omdat ze in het Engels les kregen en niet in hun eigen moedertaal (Twi). Op deze manier waren de meeste kinderen in staat om het verhaal te volgen en er plezier aan te beleven. Door het voorlezen van de sprookjes vergrootten wij de kennis van bepaalde onderwerpen en de woordenschat van de kinderen. Ook leerden de kinderen hun fantasie te gebruiken en een beeldenwereld te creëren. Om extra aandacht aan deze fantasie en beeldenwereld van de kinderen te geven, probeerden we deze vast te leggen door middel van tekeningen. De kinderen moesten na elk verhaal een tekening maken met kleurpotloden. Ze mochten iets uit het verhaal tekenen wat ze was bijgebleven of kregen een gerichte opdracht. Op deze manier daagden wij de kinderen uit hun creativiteit op papier neer te zetten. Ze verwerkten de fantasie en beeldenwereld tijdens het kleuren. Voor veel kinderen was het kleuren met kleurpotloden nog niet zo gebruikelijk, dus ook het kleuren zelf en de materialen werden nog ontdekt. Ze ontwikkelden door de lessen heen dan ook hun vaardigheid en in de tekeningen vond er ook een creatieve ontwikkeling plaats. Dit kwam ook doordat de kinderen onbewust reflecteerden op hun eigen, maar vooral andermans werk. Ze probeerden technieken van andere kinderen uit en daardoor waren ze zich constant aan het ontwikkelen. Het vertellen van sprookjes en het tekenen van sprookjes zijn dus de manieren die we hebben ingezet om de creativiteit van een kleuter te ontwikkelen

Vlechten in klas 2

In klas twee zijn we met andere opdrachten aan de slag gegaan om de creativiteit van kinderen te stimuleren en zijn we begonnen met het vlechten van borduurgaren. De kinderen hebben op verschillende manieren leren vlechten, waardoor ze vanuit het hoofd in de beweging kwamen. In het begin vergde het namelijk veel concentratie van de kinderen, maar gedurende de lessen werd de vaardigheid van de kinderen beter en kregen ze de slag te pakken. De oog-hand coördinatie werd hiermee sterk geoefend. Wanneer een kind klaar was, mocht het een ander kind dat er nog moeite mee had gaan helpen. Het helpen en het geholpen worden, vroeg soms van een kind om het werk vanuit een ander perspectief te bekijken. Dit ontwikkelde het inzicht van de kinderen en dat is een belangrijk gevolg van creativiteit. Naast de vaardigheid en het samenwerken, experimenteerden de kinderen met verschillende technieken en met kleurgebruik. De technieken werden door ons aangeboden, maar de kleuren mochten ze zelf kiezen. De kinderen kozen de kleuren allemaal bewust. De een koos de kleuren van zijn buurman, de ander koos de kleuren die hij mooi vond en sommige kinderen kozen de kleuren die ze bij elkaar vonden passen. Hierin zie je al verschillende niveaus van creativiteit, maar door steeds iets nieuws uit te proberen, kon iedereen zich op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo ontwikkelen.

Tekenen op tijd in klas 2

Naast het vlechten in klas twee hebben we tekeningen gemaakt op tijd. Zo kregen de kinderen bijvoorbeeld vijf minuten de tijd om een tekening te maken van iets willekeurig dat in hen opkwam. De eerste keer was dit een tekening op a4 formaat, de tweede les tekenen op tijd hadden we het blad in vieren verdeeld en kregen ze voor elk deel vijf minuten. De kinderen werden dus gevraagd om snel te beginnen met kleuren en ze moesten dus snel weten wat ze gingen tekenen. Omdat ze alles mochten tekenen, was dit voor sommige kinderen lastig en spieken ze bij de buurman, maar anderen tekenden de meest originele dingen. Naast vlothed werden hun vaardigheid in het tekenen en het verwerken van hun kennis, fantasie en beelden wereld ontwikkeld. De laatste tekening op tijd die we met ze deden, was een iets meer gekaderde opdracht. Zo moest elk kind na een korte introductie over dieren een dier tekenen in 20 minuten. De kinderen gingen meteen aan de slag en daaraan is het resultaat van het tekenen op tijd van de vorige lessen goed te zien. De kinderen hadden zich op dit gebied dus al sterk ontwikkeld. Na elke les bekeken we met zijn allen kort elkaars werk en hierdoor deden de kinderen nieuwe inspiratie op en leerden ze terug kijken op andermans, maar ook hun eigen werk. Het vlechten en het tekenen op tijd zijn de manieren die we hebben uitgetoetst in klas twee om de creativiteit van de kinderen te stimuleren.

Weven in klas 3

In klas 3 zijn we begonnen met een les over weven. De kinderen hebben na een korte introductie over de wever allemaal een eigen weefwerkje gemaakt van papier. Wij hadden van papier allemaal strookjes geknipt en deze werden door de kinderen gekleurd in de kleuren die zij wilden gebruiken. Hier werden ze volledig vrij in gelaten. Vervolgens zijn de kinderen met witte strookjes papier door de gekleurde strookjes heen gaan weven. Dit had als resultaat dat het een geheel werd van gekleurde en witte blokjes. De kinderen ontwikkelden hun vaardigheid in het weven en leerden hoe ze - om en om - er over en er onderdoor moesten weven. Dit ging in het begin gepaard met opperste concentratie, terwijl dit later in een bepaalde cadans voor de meeste kinderen vanzelf ging. Ook ontwikkelden de kinderen het inzicht dat van kleine strookjes een geheel gemaakt kon worden en wat je met weven allemaal kunt doen. Dit was voor de kinderen een ontdekking en gaf ze inspiratie voor nieuwe werkjes. Omdat de kinderen met papier weefden, vroeg het van ze om voorzichtig en secuur te werk te gaan, want anders zou het breken of kreukelen. Ze deden dus ook nog materiaalkennis op naast de vaardigheden, het inzicht en het kleurgebruik.

Knopen in klas 3

Na het weven gingen we aan de slag met het knopen van armbandjes. We leerden ze verschillende technieken aan om met borduurgaren armbandjes te knopen. Wij zelf droegen veel arm- en enkelbandjes die de kinderen stimuleerden en inspireerden om deze ook te maken. Ze kregen het inzicht dat ze door middel van het knopen een armbandje konden maken. Ze mochten zelf kleuren kiezen en daarna gingen ze na een korte uitleg over een bepaalde techniek aan de slag. Door middel van een mondeling stappenplan, nabootsen en een tekening op het bord, legden we de kinderen de verschillende technieken uit. Sommige kinderen konden hiermee meteen aan de slag, anderen hadden nog wat meer individuele begeleiding nodig. Door van een theoretische uitleg over te gaan op zelf handelen, vraagt van een kind veel inzicht, omdat er een ander perspectief moet worden aangenomen. De oog-hand coördinatie werd tijdens deze lessen sterk geactiveerd. Ze moesten nauwkeurig te werk gaan, wilden ze een netjes en verzorgd uitziend armbandje produceren. De aandacht die ze erin stopten, resulteerde in mooie armbandjes, maar ook in een prettige werksfeer waarin de kinderen creatief bezig konden zijn. Het weven en het knopen zijn de manieren die we hebben gebruikt in klas drie om de creativiteit van de kinderen te stimuleren.

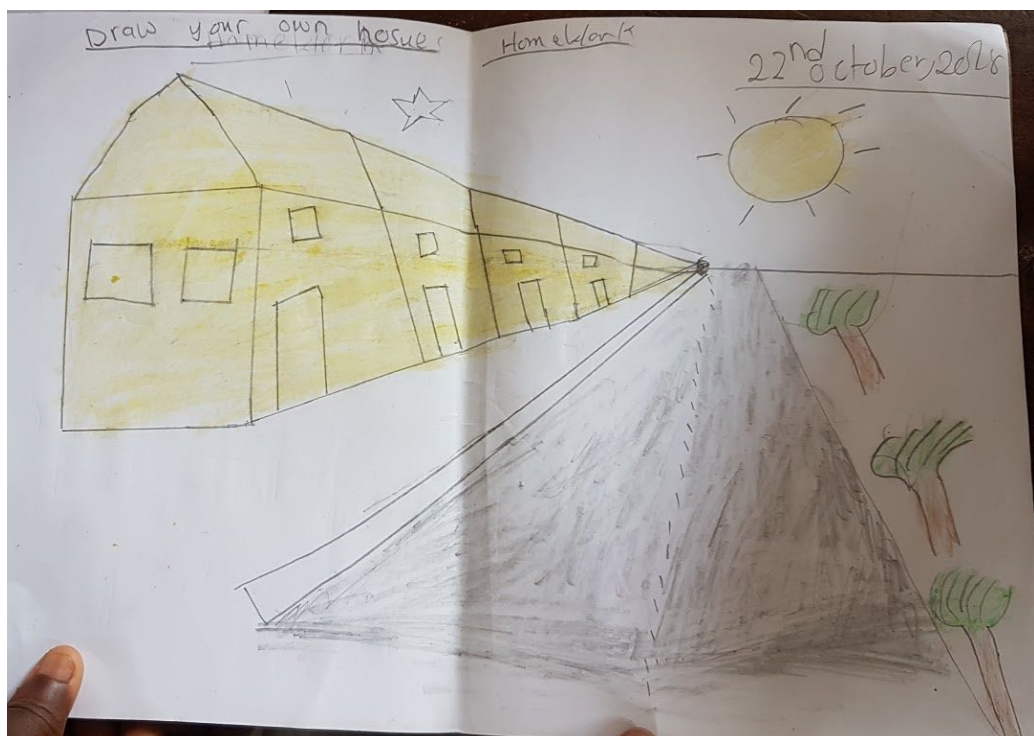

Mondriaan in klas 5

In klas vijf zijn we gestart met een samenwerkingsopdracht. In de klas werden termen als patronen, contrast en kleuren behandeld. Zo leerden de leerlingen van klas vijf over primaire en secundaire kleuren. Op een gegeven moment haalden wij er een kunstwerk van Mondriaan bij. Hierin bevinden zich witte of zwarte vlakken en vlakken met een primaire kleur. De klas kreeg de opdracht samen ook zo'n gelijk kunstwerk te maken, maar dan de secundaire kleuren te gebruiken. Elke leerling kreeg een papiertje van 10 bij 10 centimeter. Alle papiertjes samen zouden het kunstwerk gaan vormen. De leerlingen moesten dus rekening houden met hun burens, want daar moesten ze op aansluiten. Hierdoor was sprake van intensieve samenwerking, waarin elk kind ook individueel aan de slag moest. Het inzicht van de leerlingen werd tijdens deze opdracht getraind en werd door de lessen heen steeds beter.

Driedimensionaal tekenen in klas 5

Vervolgens zijn we overgegaan op het driedimensionaal tekenen. We leerden de kinderen hoe ze door middel van twee verdwijnpunten en de ligging van de horizon een bepaald perspectief in namen. Ze moesten huizen tekenen in verschillende perspectieven en vervolgens moesten ze hun eigen huis en hun droomhuis tekenen door gebruik te maken van de aangeleerde technieken. Door deze opdracht leerden de kinderen dingen van verschillende kanten te bekijken en werden ze bewust van het feit dat je vanuit de ene kant iets anders ziet dan vanuit de andere kant. Ze moesten het realistisch op papier neer zetten en daardoor moesten ze goed kijken naar de wereld om zich heen vanuit een bepaald gekozen perspectief. Ze moesten gebruik maken van een liniaal om nauwkeurig te kunnen tekenen naar de verdwijnpunten toe. Het driedimensionaal tekenen werd gedurende deze drie opdrachten geoefend, waardoor ze hier meer vaardigheid in kregen.

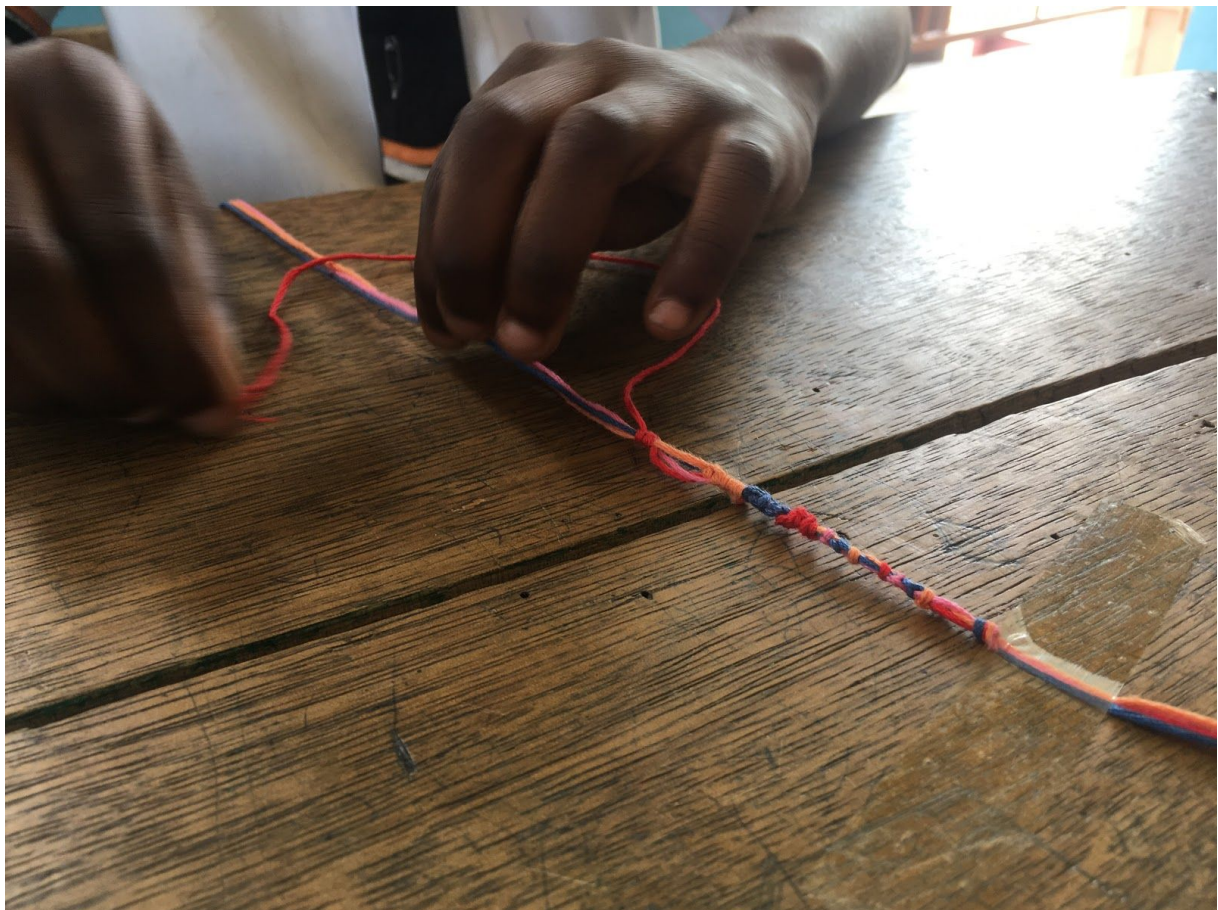
Weven in klas 5

Voor een opdracht in klas 5 hadden wij van papier allemaal strookjes geknipt. Deze werden door de kinderen gekleurd in de kleuren die zij wilden gebruiken. Hier werden ze volledig vrij in gelaten. Vervolgens zijn de kinderen met witte strookjes papier door de gekleurde strookjes heen gaan weven. Dit had het resultaat dat het een geheel werd van gekleurde en witte blokjes. De kinderen ontwikkelden hun vaardigheid in het weven en leerden hoe ze - om en om - er over en er onderdoor moesten weven. Dit ging in het begin gepaard met opperste concentratie, terwijl dit later in een bepaalde cadans voor de meeste kinderen vanzelf ging. Ook leerden de kinderen van klas 5 hoe ze de weefwerkjes netjes konden afwerken door de uiteinden van de strookjes naar achter te vouwen en vast te plakken. De kinderen ontwikkelden het inzicht dat er van kleine strookjes een geheel gemaakt kon worden en wat je met weven allemaal kunt doen. Dit was voor de kinderen een ontdekking en gaf ze inspiratie voor nieuwe werkjes. Omdat de kinderen met papier weefden, vroeg het van ze om voorzichtig en secuur te werk te gaan, want anders zou het breken, scheuren of kreukelen. Ze deden dus ook nog materiaalkennis op naast de vaardigheden, het inzicht en het kleurgebruik.

Knopen in klas 5

Een van de manieren die we ook hebben ingezet in klas 5 was het knopen. Deze manier sloot goed aan bij het weven dat de kinderen eerder gedaan hadden en het vormtekenen dat eraan zat te komen. Doordat we zelf veel arm- en enkelbandjes droegen, werden de kinderen gestimuleerd om aan de slag te gaan er raakten ze enthousiast bij het idee ook zoiets te kunnen dragen. We legden de techniek eerst mondeling uit door middel van een stappenplan, tekenden het op het bord en zorgden dat de kinderen actief mee deden tijdens de uitleg. We wisten dat er een aantal kinderen zouden zijn die dit lastig zouden vinden. Dus na de uitleg konden de meeste kinderen aan de slag. Een aantal vonden het toch lastig, dus met wat individuele hulp konden zij ook op weg komen. Het ene kind pikte zo'n techniek beter op dan een ander. De oog-handcoördinatie is bij de kinderen tijdens deze lessen flink op de proef gesteld. Ze moesten zich goed focussen en nauwkeurig te werk gaan, wilden ze een mooi product leveren. De kinderen hebben veel aandacht gestopt in het maken van de armbandjes en dat zorgde ervoor dat er tijdens de lessen een fijne, stimulerende werksfeer was. Dat ze hun vaardigheden hebben ontwikkeld kon je zien aan de resultaten van de armbandjes. De techniek hadden ze goed te pakken en door de goede werksfeer konden ze flink doorwerken. Het fijne in klas 5 was vooral dat de kinderen goed inzicht hadden gekregen in wat ze allemaal konden doen met een stukje touw en hun handen. Sommige kinderen bleven dit doen na schooltijd. Een les als deze heeft de kinderen niet alleen geïnspireerd maar ook gestimuleerd om creatief bezig te zijn.

Vormtekenen in klas 5

De laatste manier die we in klas vijf hebben gebruikt om de creativiteit van leerlingen te stimuleren, was het vormtekenen. We zijn met de kinderen verschillende vormen gaan tekenen vanuit verschillende opdrachten. Zo hebben ze een keer vanuit de beweging kennis gemaakt met de vorm of moesten ze de vorm van het bord overnemen. Tijdens deze opdrachten gaven we geen uitleg over de vorm, dus de kinderen moesten de vorm zelf ontdekken. Dit vroeg veel inzicht van de kinderen en gedurende de lessen werden ze hier steeds vaardiger in. Ze begrepen de opdracht en konden gelijk aan de slag gaan. Ze leerden omgaan met bewegingen in de ruimte en bewegingen op papier. De vormen vroegen om nauwkeurigheid en werden gaandeweg eigen gemaakt. Deze eigenheid werd extra vormgegeven door het kleurgebruik en de afwerkingen ervan. In klas vijf hebben we dus de volgende manieren gebruikt om de creatieve ontwikkeling van de kinderen te stimuleren:

- Samenwerkingsopdracht Mondriaan
- Driedimensionaal tekenen
- Weven
- Knopen
- Vormtekenen

Klas 6

In klas 6 hebben de leerlingen een sprookjesboek gemaakt. Ze moesten een verhaal schrijven, er tekeningen bij maken en ze moesten dit samenbrengen tot een boek. Hiervoor moesten de kinderen hun fantasie gebruiken, leerden ze omgaan met verschillende materialen en leerden ze nieuwe vaardigheden. Om de creativiteit van de producten te meten, hebben we gekeken naar drie verschillende criteria.

Verhaal

We hebben gekeken naar de originaliteit van het verhaal. Had de leerling een imitatie van een bestaand verhaal opgeschreven of was het zelf bedacht.

Tekeningen

We hebben gekeken naar hoe de tekeningen het verhaal ondersteunen en of ze origineel zijn.

Afwerking

We hebben gekeken naar de manier hoe het verhaal en de tekeningen zijn afgewerkt. De layout en het materiaalgebruik zijn hierbij de gemeten factoren.

Leerling	Verhaal	Tekeningen	Afwerking	Eindscore
Daniel	Originele creatie	Originele creatie	Transformatie	Originele creatie
Rebecca	Imitatie	Variatie	Transformatie	Combinatie
Marizuk	Variatie	Variatie	Transformatie	Combinatie
Peggy	Imitatie	Variatie	Transformatie	Combinatie
Beatrice	Originele creatie	Originele creatie	Transformatie	Originele creatie
David	x	Originele creatie	Transformatie	Originele creatie
Aisha	Originele creatie	Originele creatie	Combinatie	Originele creatie
Mariam	Originele creatie	x	Originele creatie	Originele creatie
Jojo	Variatie	x	Combinatie	Combinatie
Totaal gemiddelde				Transformatie

§4.2 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 1 van het New Destin Education Centre binnen het vak natuurkunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Klas 1

In klas 1 hebben we ons gericht op het klokkijken. In eerste instantie zou dit onderwerp in twee lessen klaar zijn. We merkten echter dat de kinderen geen gevoel hadden van tijd. Hier komt de beweging bij kijken. We hebben deze klas aan het werk gezet door hun lichaam in actie te laten komen. We hebben een herhalende klap activiteit ingezet die de kinderen inzicht moest geven in tijd. De kinderen hielden hun armen open en sloten de armen met een klap dicht zodra ze de gevraagde 'seconde' hadden bereikt. Ook hebben we de kinderen zelf als klok laten staan zodat ze een gevoel kregen hoe een klok in elkaar zit. Elke les kwam er een stapje bij maar bleven we vooral veel herhalen. Dit is een van de manieren die we hebben ingezet om de kinderen de inhoud van het begrip tijd en het gevoel van tijd te laten ontwikkelen.

Ook hebben we met de kinderen getekend. Door de kinderen een klok te laten tekenen, leerden ze het niet alleen door beweging, maar konden ze het ook verwerken op papier. De kinderen kregen een velletje papier en twee kleurpotloden waarmee ze allemaal hun eigen klok creëerden. Hierdoor hebben ze ook leren omgaan met materialen en het gebruik daarvan.

§4.4 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van de peuterklas en klas 2 van het New Destin Education Centre binnen het vak wiskunde gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Peuterklas

Liedjes zingen

In de peuterklas zijn we aan de slag gegaan met rekenen. We zagen dat de kinderen al op jonge leeftijd kennis moesten hebben over de cijfers, terwijl ze nog niet de inhoud van de cijfers wisten. Daarom hebben we twee liedjes bedacht die onze lessen hierin gingen ondersteunen. Zo'n liedje ging puur om het optellen en automatiseren van de cijfers. Het andere liedje zorgde ervoor dat het beeldend werd. Op deze manier werden de kinderen in beweging gezet. Ze gingen dansen, klappen, springen en tegelijkertijd waren ze aan het rekenen. Doordat het op een speelse manier gebeurde leerden de kinderen op een andere manier rekenen en verwerkten ze de stof ook onbewust. Liedjes brengen harmonie in de les en het nodigt uit om te leren. Zo merkten we aan de kinderen dat elke les beter ging en de kinderen er meer zin in kregen omdat ze het begonnen te herkennen. Aan het einde van de rit kenden de kinderen de liedjes, wisten ze hoe het spel in elkaar zat, konden ze tellen tot 20 en hadden ze een beeld bij de betekenis daarvan. Doordat we deze les een aantal weken hebben herhaald kwam de stof beter bij de kinderen binnen. De kleine kinderen van de peutergroep hadden veel baat bij herhaling en dat merkten wij tijdens het geven van de lessen. We moesten ruimte creëren voor de kinderen om de stof te automatiseren en doordat wij die ruimte boden konden zij hun vaardigheden ontwikkelen.

Voorlezen

Tijdens onze lessen in de peutergroep hebben we ook verhalen voorgelezen. Er waren een aantal boeken in ons bezit waarvan een het verhaaltje over goudlokje en de drie beren was. Voor ons leek dit een goede manier om zo simpel mogelijk en vooral onbewust de kinderen te laten kennis maken met getallen en verhoudingen. In het boek gaat het over de drie beren; een grote papa beer, een middelmatige mama beer en een kleine baby beer. Tijdens het voorlezen van dit verhaal hebben we gebaren gemaakt met onze handen om de kinderen een beeld te geven bij bijvoorbeeld het woord 'groot' en 'klein'. Ze pakten het goed op en ze deden allemaal actief mee met het maken van de gebaren. Ook stelde de juf soms vragen tussendoor of aan het eind om zeker te weten dat de kinderen het begrepen en ervan leerden. Tijdens het luisteren en actief bezig zijn met het verhaal zijn de kinderen onbewust op een speelse manier aan het leren. We hebben gemerkt dat de kinderen er enthousiast van raakten en dat het verhaal goed is bijgebleven.

Dobbelstenen

We hebben in de eerste paar weken zelf kaartjes gemaakt. Daarop stonden gekleurde puntjes, net als op dobbelstenen. Ook hadden we een set met kaartjes gemaakt waar alleen het getal op stond. Het was de bedoeling dat de kinderen door middel van de inhoud het kale getal beter gingen begrijpen. Deze kaartjes ondersteunden onze lessen met rekenliedjes. We legden alle kaartjes in het midden op de grond, terwijl de kinderen er in een kring omheen zaten. We vroegen de kinderen dan om of de hoeveelheid stippen te pakken die bij een bepaald cijfer hoorden of andersom. Dit ging heel goed tot het getal zes. Daarna werd het al te ingewikkeld voor de kinderen. Toch was dit een groot succes in de klas en hebben we zelfs echte dobbelstenen gebruikt. Elk kindje mocht een keer met de dobbelsteen gooien en dan optellen hoeveel stippen er op de bovenste zijde stonden. De kinderen leerden hiermee de inhoud van getallen en kregen de kans de stof te automatiseren.

Klas 2

Bewegen

In klas 2 zijn we aan de gang gegaan met beweging. We zijn gaan rekenen met ons lichaam om de leerstof beeldend te maken. Veel van de kinderen vonden het lastig de droge stof tot zich te nemen, waardoor wij het totaal anders zijn gaan aanpakken. We zijn gaan bewegen. We zijn niet alleen gaan rennen met de kinderen, maar hebben vooral veel gesprongen met de kinderen. Meestal gingen de lessen uit het boek over getallenlijnen. Om de inhoud van de stof beeldend te maken, gingen de kinderen door hun lichaam te gebruiken zelf ervaren wat sprongen van twee, drie en tien betekenden. Door het springen hebben we kennis bij elkaar kunnen brengen. De kinderen leren dezelfde dingen al een aantal jaar maar tot nu toe hadden ze er nog steeds geen duidelijk beeld van. Door deze manier toe te passen, konden ze hun vergaarde kennis kwijt in het springen en werd het geheel samengebracht. Ze ontwikkelden dus niet alleen vaardigheden bij het springen, maar begrepen uiteindelijk ook de inhoud van de leerstof.

§4.5 Op welke manier(en) kunnen de leerlingen van klas 4 van het New Destin Education Centre binnen het vak Engels gestimuleerd worden in hun creatieve ontwikkeling?

Klas 4

30 seconds spel

Elke woensdag gaven wij Engelse les in klas 4 en wilden wij de kinderen iets extra's meegeven in plaats van de stof die in het boek staat vermeld. De verhalen in het boek voor het begrijpend lezen gaan veelal over heftige gebeurtenissen die zich soms voordoen in Ghana. Denk aan ziektes, vervuild drinkwater en ziekenhuizen. Het spreekt de kinderen niet erg aan en hoewel de leraren goede lessen geven, wilden we op een creatieve manier hun woordenschat verbeteren. In een supermarkt vonden we het spel 30 seconds dat we in onze lessen hebben ingezet. Het doel van het spel is de woorden die op het kaartje staan zo te omschrijven aan de anderen, dat ze het woord op het kaartje raden. Ze kregen daar een minuut de tijd voor omdat ze vrij veel moeite hadden met het lezen van de woorden. Ze moesten dus in een minuut tijd zoveel mogelijk woorden van het kaartje omschrijven en de groep laten raden. Het stimuleerde niet alleen hun woordenschat, maar ook hun vlotheid en vaardigheid. Ze vergaarden kennis en het gebeurde allemaal spelenderwijs.

Sprookjes

Tijdens een van de lessen kwamen we erachter dat een aantal kinderen in de klas niet goed konden lezen. We besloten deze drie kinderen in de les apart te nemen, zodat die zich op iets anders konden richten: een sprookje. In de lagere klassen merkten we dat de kinderen (die slecht Engels spraken) veel baat hadden bij de plaatjes die in de boeken stonden. We wilden dat ook graag toepassen bij deze drie kinderen. Tijdens het lezen van een sprookje wisselden ze elkaar af. De een las een paar zinnen en dan de ander weer een paar. Ze spoorden elkaar zelfs aan om te lezen omdat ze er zoveel plezier in hadden. De plaatjes in de boeken vulden de woordenschat aan en maakten de stap om te gaan lezen gemakkelijker. Er ontstond een wil om te lezen.

5 Conclusie, discussie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Uit de resultaten van ons onderzoek hebben wij geconcludeerd dat de manieren die wij hebben ingezet tijdens onze tijdsperiode wel degelijk invloed hebben gehad op de creatieve ontwikkeling van de kinderen op het New Destin Education Centre. Zo hebben we bij de kinderen ontwikkelingen gezien in verschillende eigenschappen die deel uitmaken van creativiteit. Tijdens het vak kunst werden het voorlezen van sprookjes, het tekenen van de verbeeldingen, het vlechten en knopen met borduurgaren, het tekenen op tijd, het weven van papier, het driedimensionaal tekenen van huizen, het maken van een mondriaan-kunstwerk, het vormtekenen en het maken van een sprookjesboek ingezet als verschillende manieren om de creatieve ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Andere manieren waren het zingen van liedjes, het voorlezen van boekjes, het spelen van spelletjes met kaartjes en dobbelstenen en het springen op de getallenlijn tijdens de rekenlessen. Ook deden we een klapspel en een tekenopdracht in klas 1 om de kinderen meer inzicht te geven tijdens de natuurkundelessen. Het spel '30 seconds' hebben we als manier ingezet tijdens de engelse les in klas 4. Al deze manieren hebben op een manier bijgedragen aan de ontwikkeling van een of meerdere eigenschappen van creativiteit. Zo sprak het vormtekenen vooral de verbeeldingskracht aan en het maken van een mondriaan-kunstwerk meer het samenwerkingsvermogen. De mate van deze eigenschappen uit 'The Five Creative Dispositions Model' (Lucas, Claxton & Spencer, 2013) vormen samen het creatieve vermogen. Wij hebben in onze tijdsperiode op het New Destin Education Centre veel vooruitgang kunnen zien bij de kinderen op het gebied van creatieve ontwikkeling. Met de gegeven resultaten en informatie kunnen wij concluderen dat de manieren die wij hebben ingezet tijdens onze tijdsperiode binnen het New Destin Education Centre goede invloed hebben gehad op de creatieve ontwikkeling van de kinderen.

5.2 Discussie

Hoewel we gebruik hebben gemaakt van verschillende meetmodellen, zijn de uiteindelijke resultaten door onszelf vastgesteld. Wanneer we bijvoorbeeld de creativiteit van de sprookjesboekjes moesten meten, hebben wij moeten besluiten waar de grenzen lagen van het model Taxonomie van Creatief Ontwerp (Nilsson, 2012). Daarnaast kon dit model niet op elk moment ingezet worden, omdat de manieren niet altijd resulteerden in een fysiek eindresultaat. Ook is in dit model geen rekening gehouden met verschillende leeftijdsfases. Wanneer we bijvoorbeeld de creativiteit van het werk van een kind uit de kleuterklas zouden meten aan de hand van dit model, dan concluderen we direct dat het werk niet creatief is, omdat het nog in de naboots-fase zit. Daarnaast heeft geen nulmeting plaatsgevonden en is er geen duidelijk bewijs van vooruitgang. Wel is er bij sommige manieren het proces van de kinderen vastgelegd door middel van foto's. Al deze punten bij elkaar hebben invloed gehad op de betrouwbaarheid van de antwoorden op de deel- en hoofdvragen.

[Hier aangeven waar m.b.t. de betrouwbaarheid en validiteit de 'zwakke' punten van jouw onderzoek zitten. Juist als je dit goed beschrijft, laat je zien dat je hier bewust van bent en scoor je punten]

5.3 Aanbevelingen

Na het uitvoeren van ons onderzoek tijdens onze tijdsperiode op het New Destin Education Centre hebben we een duidelijk beeld kunnen scheppen en een conclusie kunnen trekken met betrekking tot creativiteit in het onderwijs. Naar aanleiding van de zojuist getrokken conclusie en onze eigen ervaringen zullen wij een aantal punten op papier zetten die zowel praktisch en bruikbaar ingezet kunnen worden binnen de school.

- **Een inspirerende omgeving zorgt voor creativiteit:** zodra een omgeving inspirerend wordt, zal het creatieve denkproces op gang worden gebracht. Dit geldt niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de leraren. Denk hierbij aan zelfgemaakte werkjes van de kinderen, die de leraar om de zoveel tijd aan de muur hangt. Zelf hebben wij tijdens een kunstles in klas 6 de kinderen een boodschappentas laten zien van een organisatie die tassen maakt van afval. De kinderen raakten hierdoor geïnspireerd en gingen direct zelf aan de slag.
- **Creativiteit is meer dan alleen kunst kijken, het is ook gewoon doen:** in plaats van dat een leraar vertelt wat kunst is moet je het de kinderen laten ervaren. Voor sommige kinderen zal creatief bezig zijn een (emotionele) uitlaatklep zijn. Door creatief bezig te zijn, leren kinderen ook omgaan met andere gevoelens zoals perfectionisme: alles perfect willen doen. Wat nou als het fout gaat? Wij hebben gezien in onze lessen dat kinderen steeds meer grip kregen op hun gevoelens. Sommige kinderen legden hun gevoel deels aan de kant om lekker bezig te kunnen zijn. Door creativiteit kregen zij een eigen stem, die is terug te zien in de kunst die ze hebben gemaakt.
- **We gaan niet stilzitten, we gaan bewegen:** Juist met de vakken waarbij je normaal gesproken in de schoolbanken moet zitten is het belangrijk om het ook op een andere manier te kunnen ervaren. Dit komt vooral aan op de leraar. Als de leraar een les verzorgt in bijvoorbeeld rekenen en natuurkunde is het belangrijk dat hij of zij zich niet alleen aan het boekje houdt, maar ook 'out of the box' kan denken. Het is de bedoeling dat de kinderen uiteindelijk hun huiswerk maken, maar wie zegt welke weg je daar naartoe moet nemen? Soms moet je in beweging komen zoals wij in klas 1 met het klokkijken en in klas 2 met het springen hebben gedaan. De kinderen begrepen de opdracht, omdat zij hebben kunnen ervaren met hun lichaam wat bijvoorbeeld een minuut werkelijk inhield. Ook fungeren dit soort momenten op de dag als 'energisers'. De kinderen kunnen even in een ander moment stappen om nieuwe energie en concentratie op te doen.
- **Niet stampen maar zelf leren nadenken:** De hersenen zijn een bijzonder orgaan, dat wij mensen hebben gekregen bij de geboorte. We kunnen nadenken. En hoewel dat niet geldt voor de meeste volwassen Ghanezen, is het zeker van belang dat de kinderen dat wel leren doen. Ieder kind in Ghana dat onderwijs van de overheid krijgt, zal hetzelfde leren, op een zelfde manier en zal met dezelfde gedachten van school gaan. Dit komt omdat de kinderen wordt verteld hoe iets in elkaar zit. De leraar denkt voor het kind. Dit blokkeert niet alleen het creatief denkproces, maar ook de algehele ontwikkeling van een kind. De kinderen van nu zijn de toekomst van een land - ongeacht waar op de wereld. Leer de kinderen reflecteren op hun eigen gedrag en werk. Het is belangrijk dat een kind leert om iets ergens van te vinden. Dat betekent dat een kind een mening zal vormen en anders naar de wereld zal kijken. In plaats van de leraar die de kinderen de antwoorden in de mond legt.

- **Nu de diepte in:** je hoofd, je hart en je handen worden vaak benoemd binnen de vrijeschool en dat is niet voor niets. Deze drie elementen staan in verbinding met elkaar. Als je deze drie elementen in je les kunt verwerken, ben je niet alleen verzekerd van afwisseling, er zal differentiatie zijn, elk kind zal het op een of andere manier hebben kunnen begrijpen en verwerken en de concentratieboog is langer dan hij normaal is. Veel mensen in Ghana hebben nog niet echt gehoord van het woord concentratie en weten niet dat die na verloop van tijd verslapt. Deze aanbeveling dwingt zowel kinderen als leraren creatief bezig te zijn. Met het hoofd wordt het cognitieve denkvermogen bedoeld. Het is niet zo dat de leraar alles maar vertelt, de kinderen moeten ook zelf leren nadenken. Met het hart wordt het gevoel bedoeld. Iedereen heeft ergens wel een gevoel over. In het onderwijs van nu in Ghana is er nog geen ruimte voor differentiatie, zodat kinderen hun gevoel kwijt kunnen tijdens de lessen of tijdens het maken van werk. Met de handen wordt alles dat beweegt bedoeld. Dus niet alleen met de handen maar ook met het lijf. Zodra het fysieke lichaam in beweging wordt gezet, worden leraren gedwongen 'out of the box' te gaan denken en ontstaat een 'uitlaatklep' voor kinderen. Daarnaast nemen een hoop kinderen op deze manier veel beter de stof tot zich. Kortom, differentiatie in de les zorgt ervoor dat niet alleen elk kind goed kan meekomen, het zorgt voor afwisseling en meer inspiratie en schept ruimte voor creativiteit.

Literatuur

Bibliografie

- AUREL VLAICU University. (2010). JOURNAL PLUS EDUCATION. Arad, Roemenië.
- Creativiteit*. (2017, December 8). Retrieved from Wikipedia:
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Creativiteit>
- Creativiteit*. (2018, september 10). Retrieved from Wikiwoordenboek: <https://nl.wiktionary.org/wiki/creativiteit>
- Creativiteit En Innovatie Wat Is Het Belang Voor Een Organisatie?* (2018, februari 3). Retrieved from Innovatiesite.nl: <https://innovatie-site.nl/creativiteit-en-innovatie/>
- Dale, V. (2018). *Creativiteit*. Opgehaald van Van Dale: https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/creativiteit#.W_U3eVRKjIU
- Integratie en Creativiteit*. (n.d.). Retrieved from Integratieve Psychologie: http://psy.cc/psy2/?2350_Creativiteit&search=denkproces
- synoniemen van creativiteit*. (n.d.). Retrieved from Mijn woordenboek: <https://www.mijnwoordenboek.nl/synoniemen/creativiteit>
- Mertens, B. (2016, 23 november). Waarom is creativiteit belangrijk in het onderwijs? [Blogpost]. Geraadpleegd op 21 november 2018, van <http://emcv2-education.blogspot.com/2016/11/waarom-is-creativiteit-belangrijk-in.html>
- Van der Wateren, D. (2015a, 1 juni). Creativiteit in je klas bevorderen. Geraadpleegd op 21 november 2018, van <https://wij-leren.nl/creativiteit-klas-21st-century-skill.php>
- Jones, J. (2017, 13 november). Vijf redenen waarom creativiteit belangrijk is voor kinderen - Studio Jocelyn [Blogpost]. Geraadpleegd op 21 november 2018, van <https://www.studiojocelyn.nl/vijf-redenen-waarom-creativiteit-belangrijk-is-voor-kinderen/>

Bijlagen

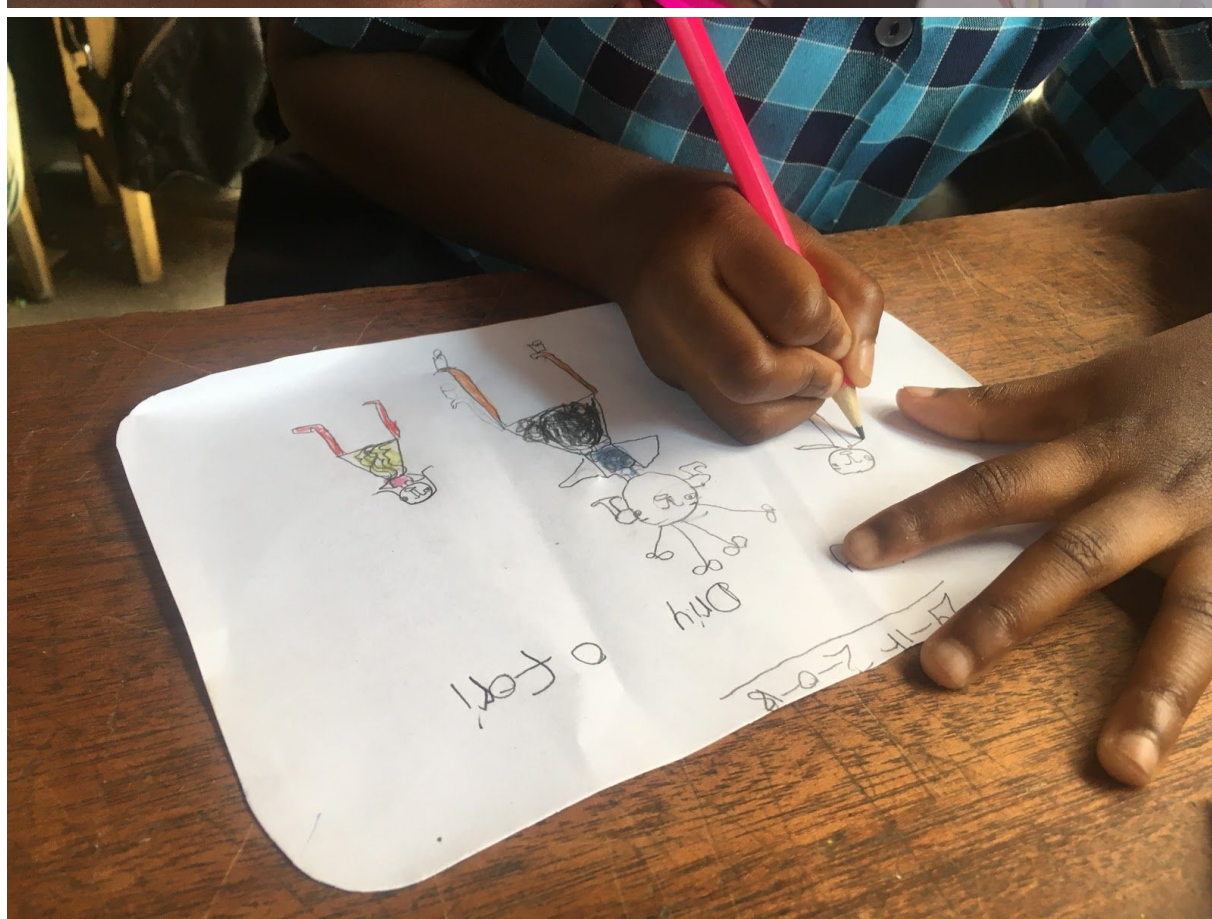
Foto's onderzoek

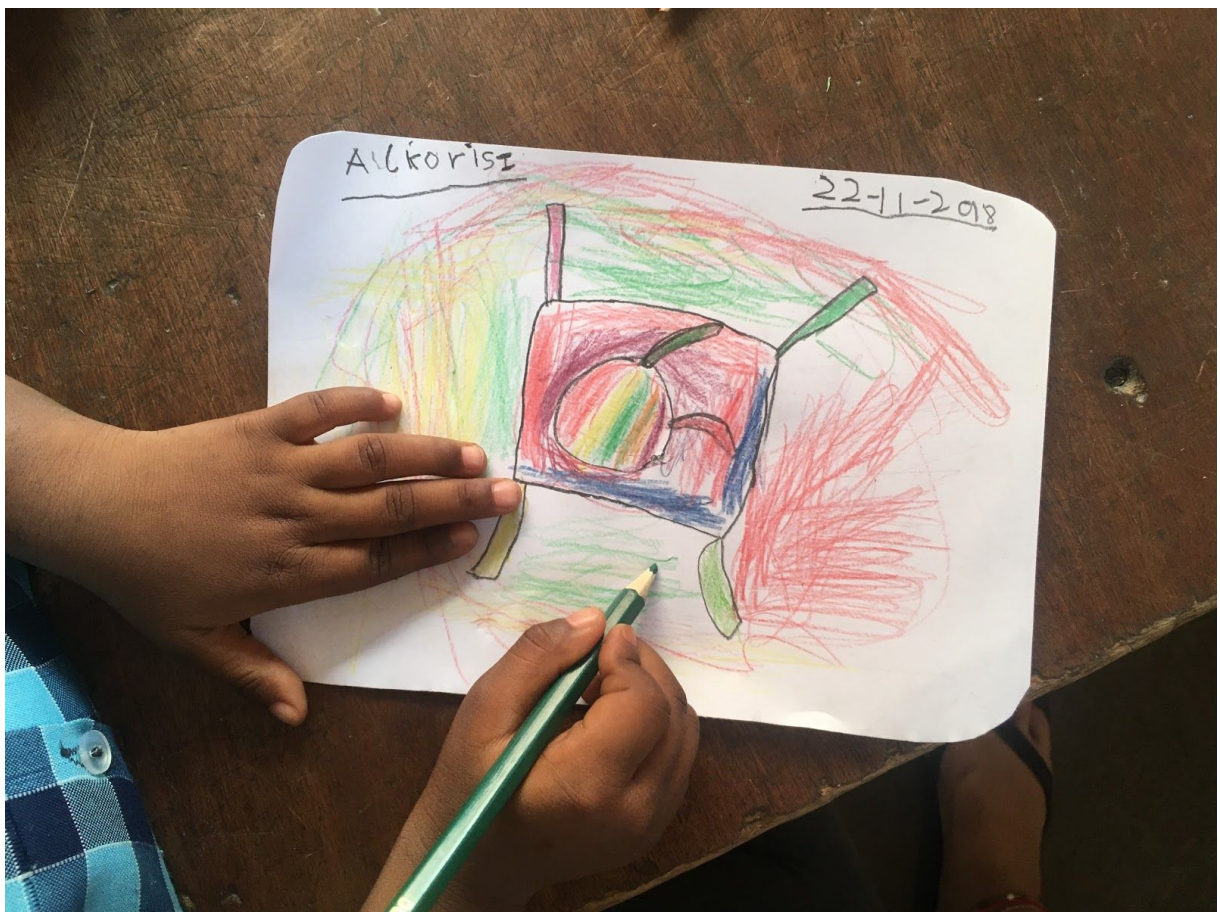
Kunst

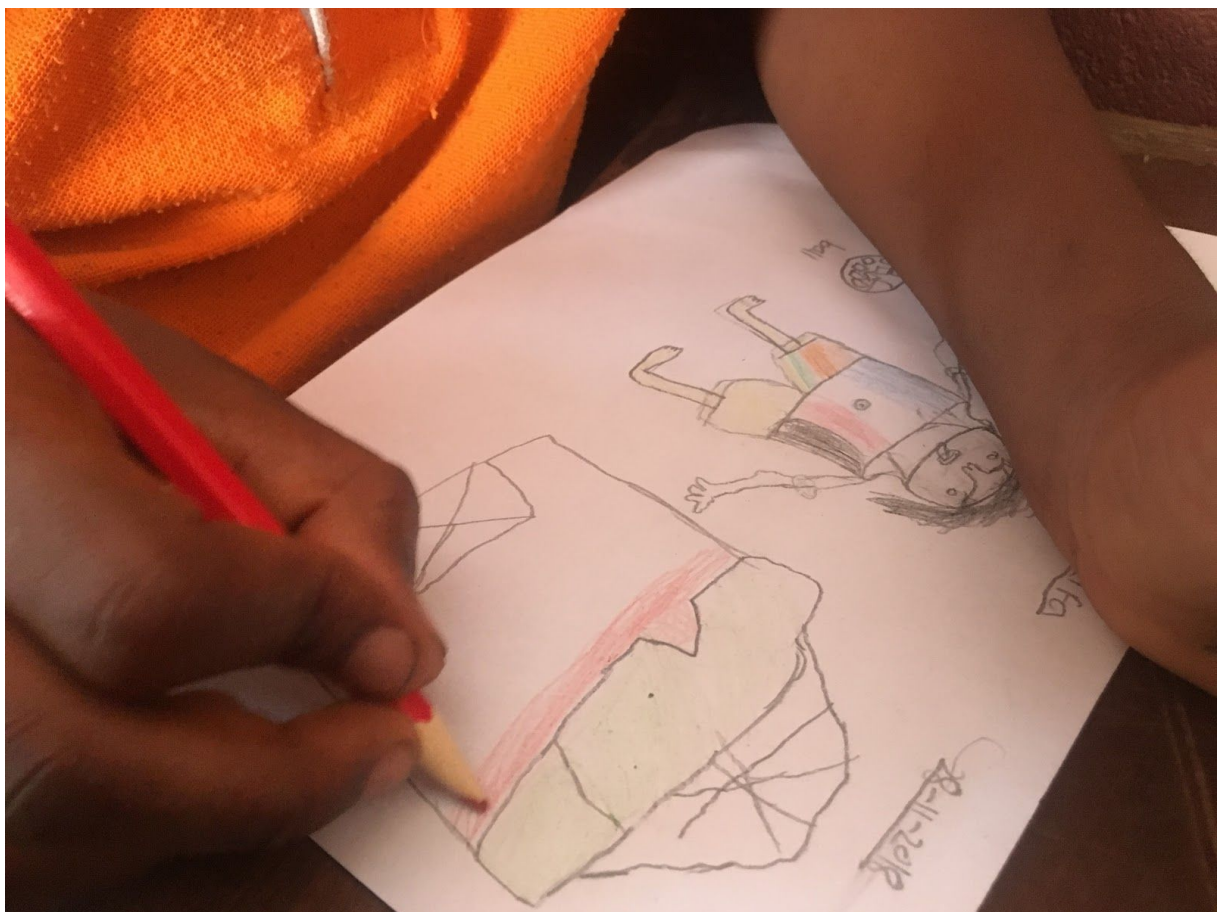
Sprookjes in de kleuterklas

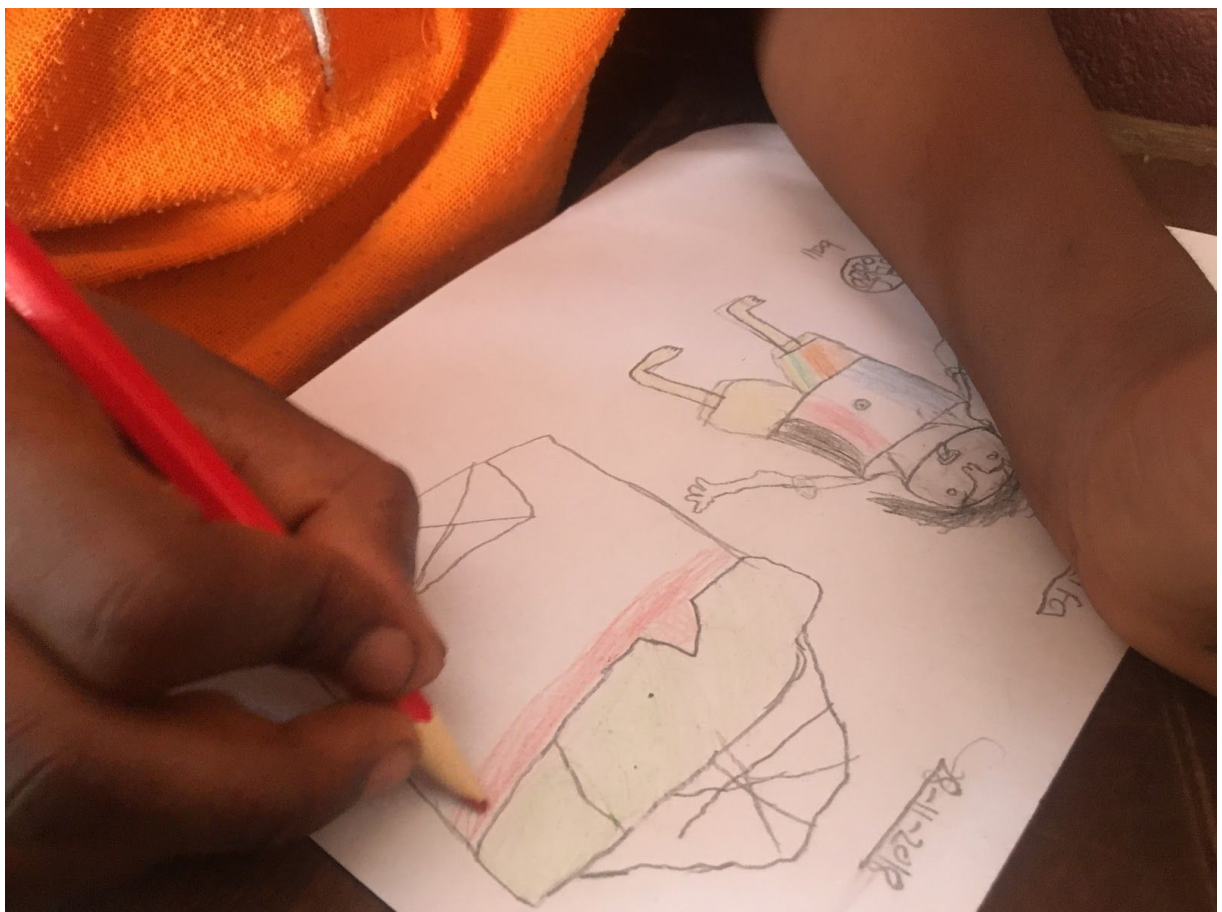

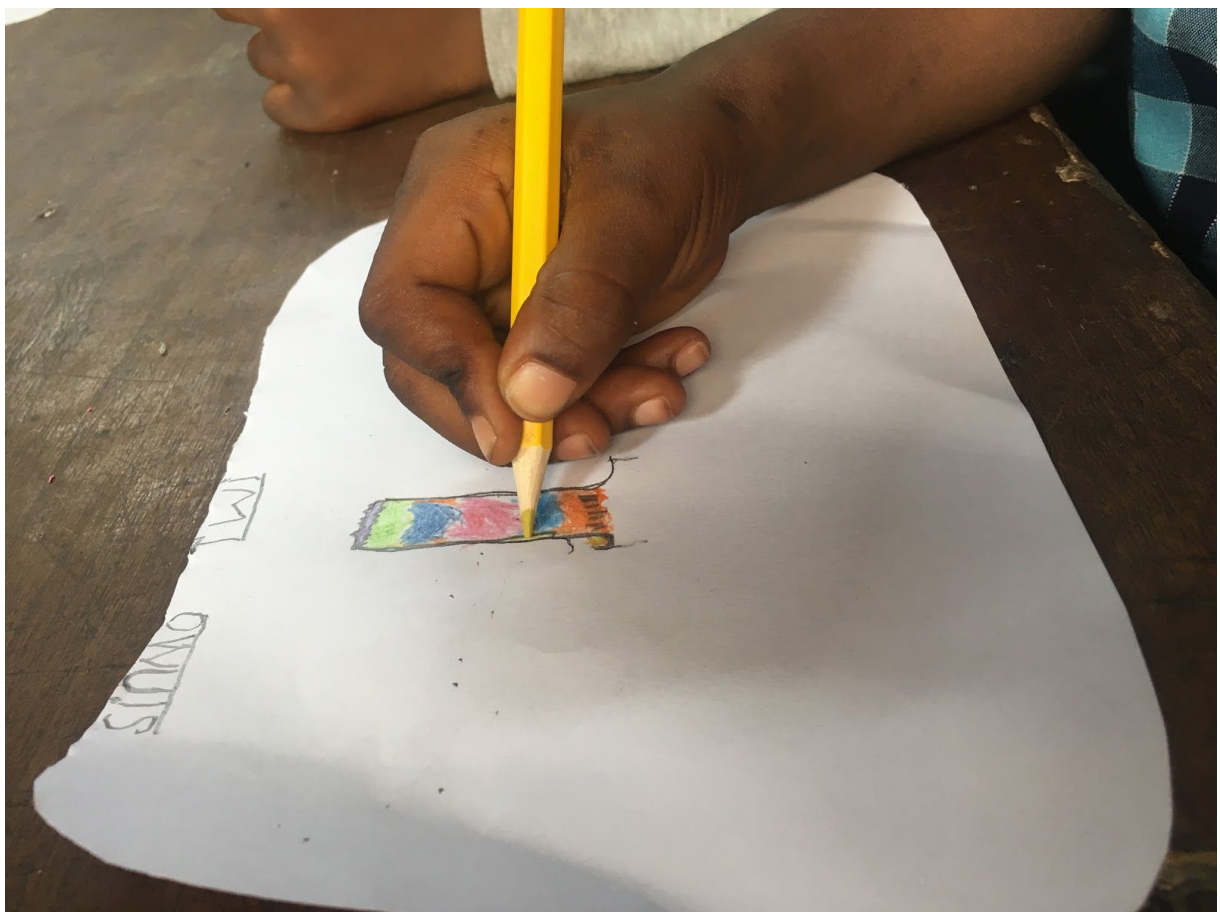
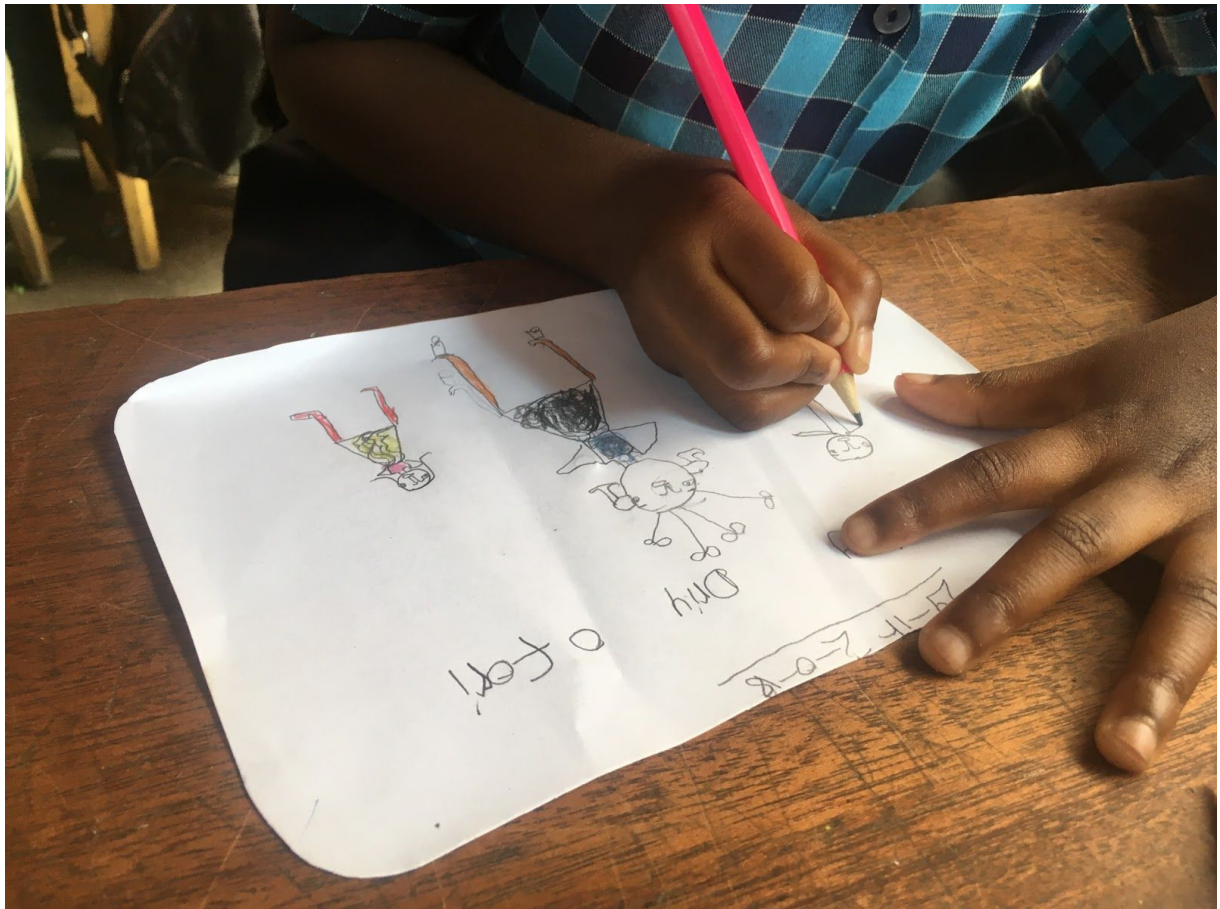

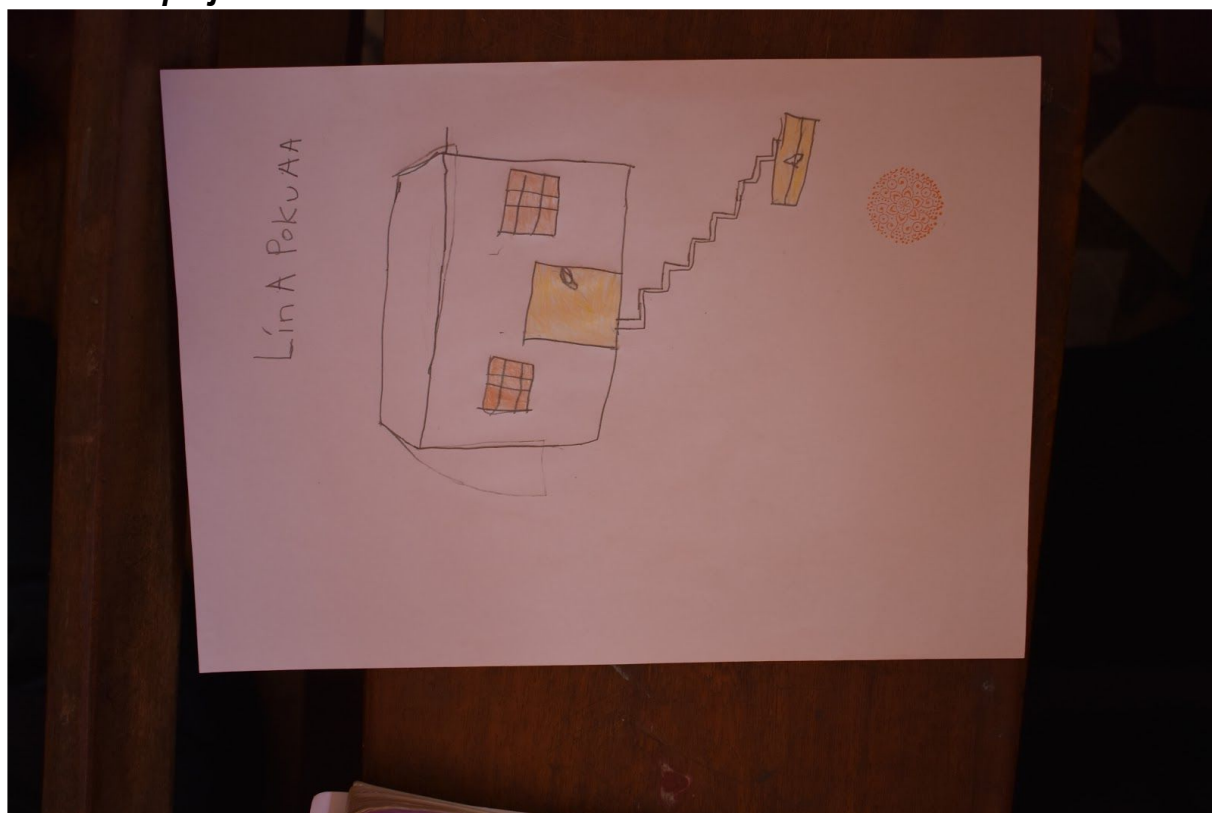

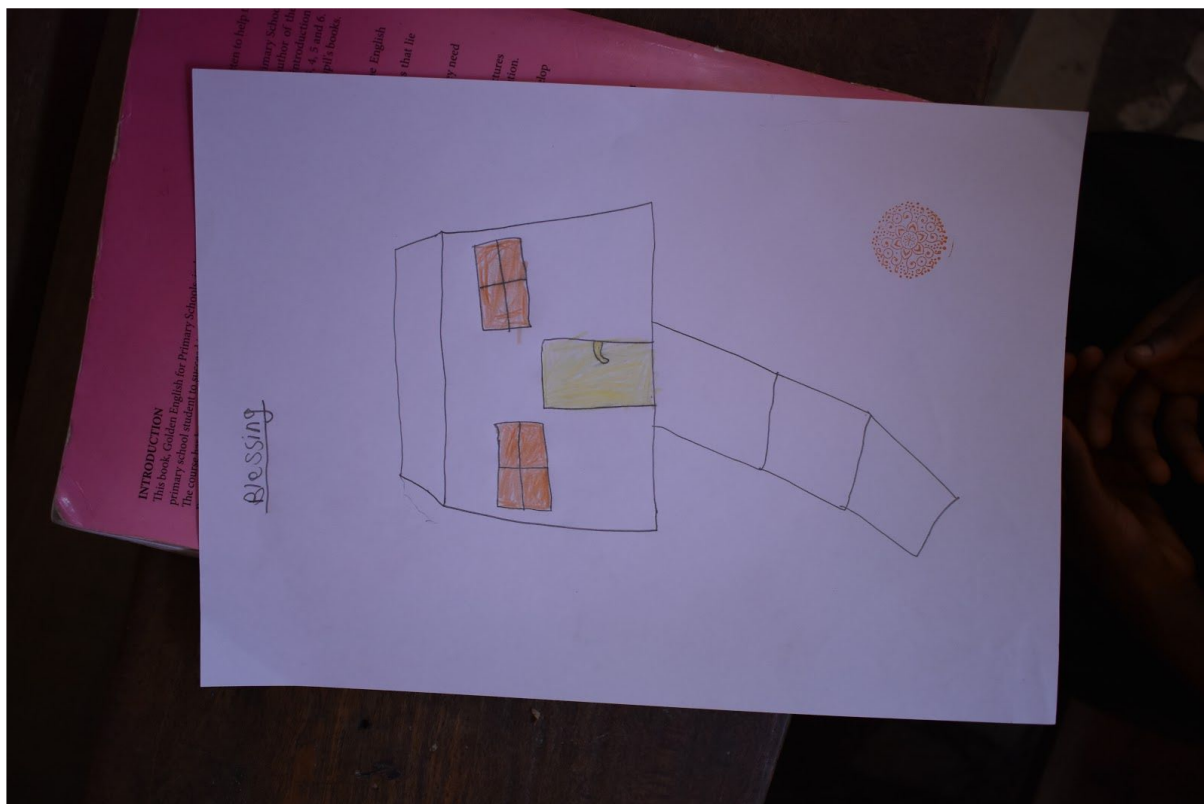
Vlechten in klas 2

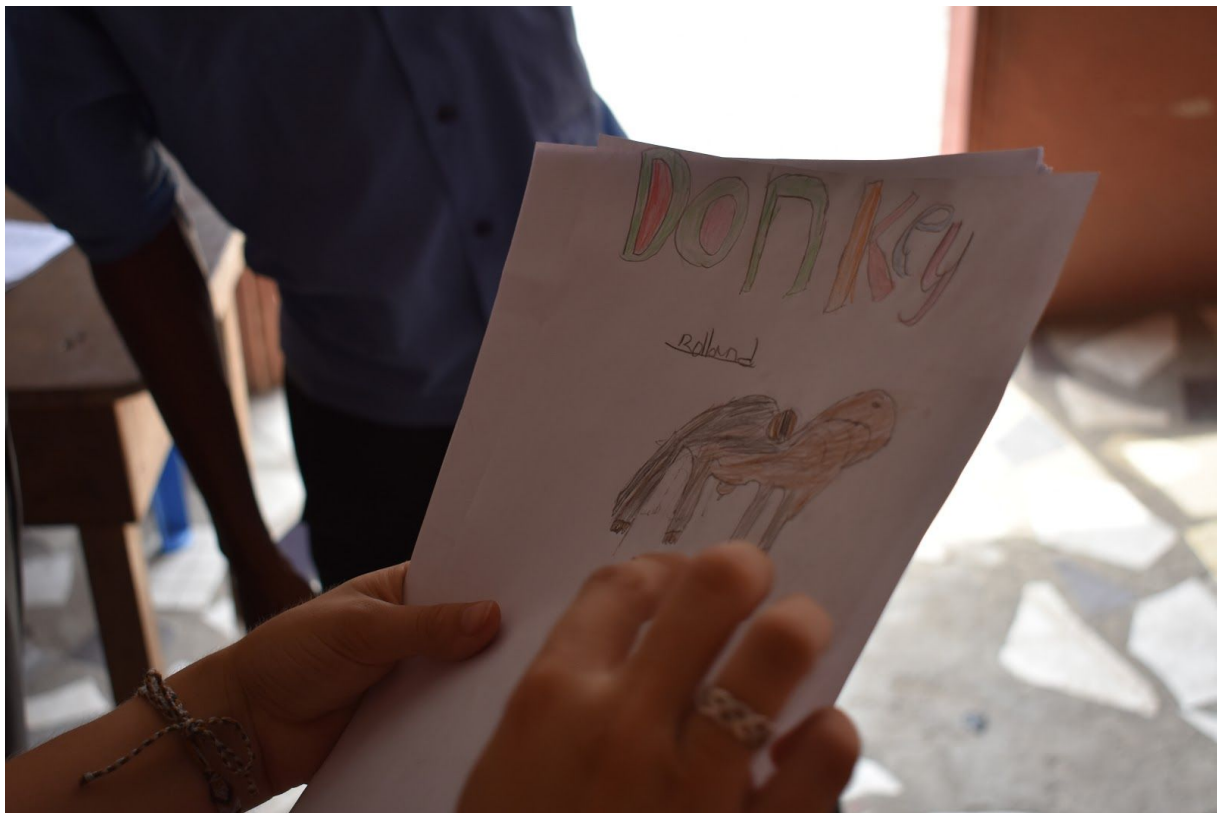
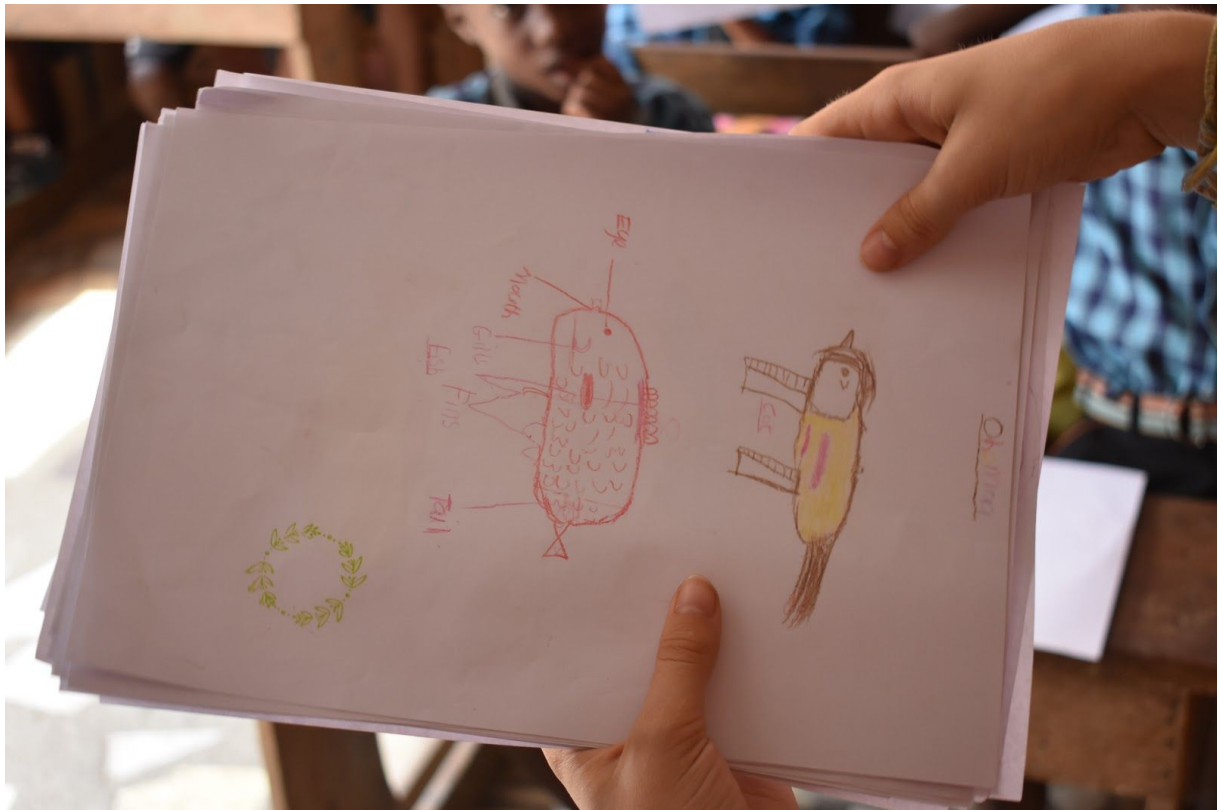

Tekenen op tijd in klas 2

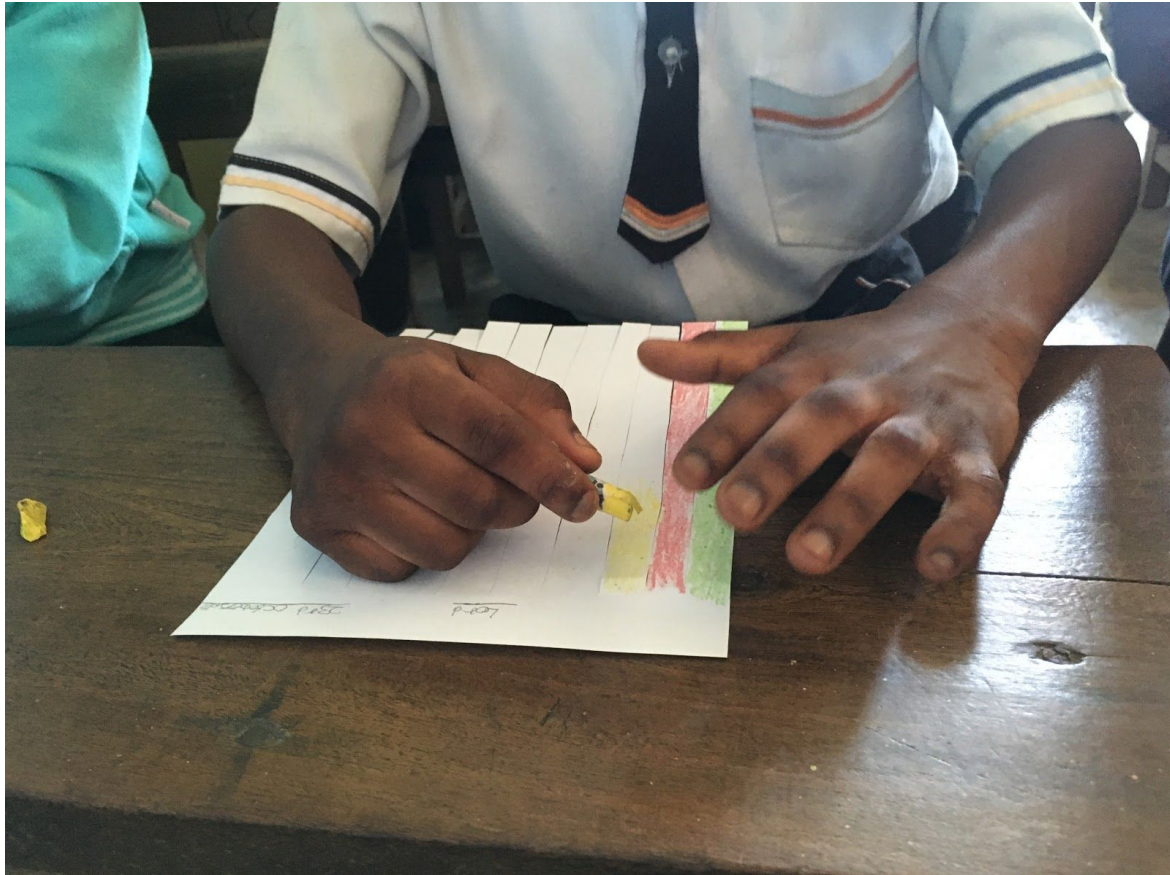

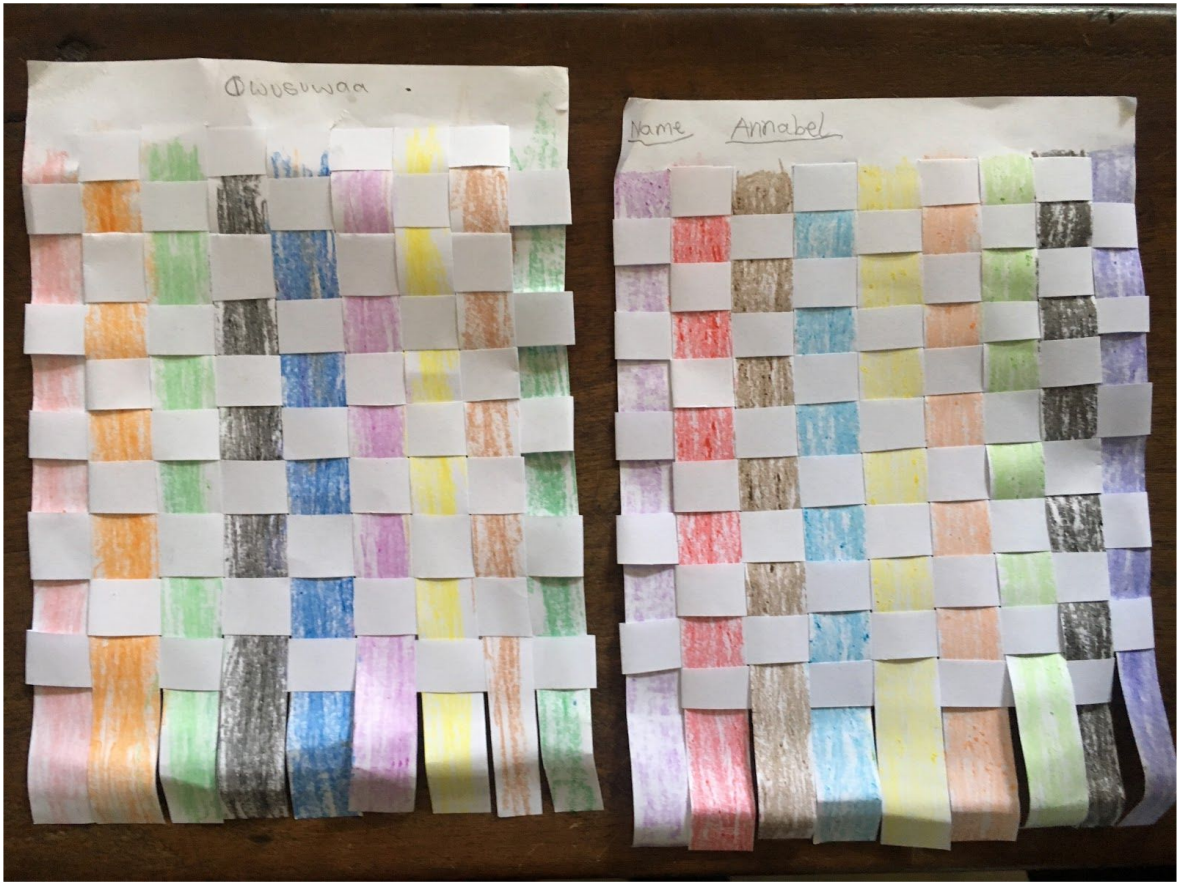

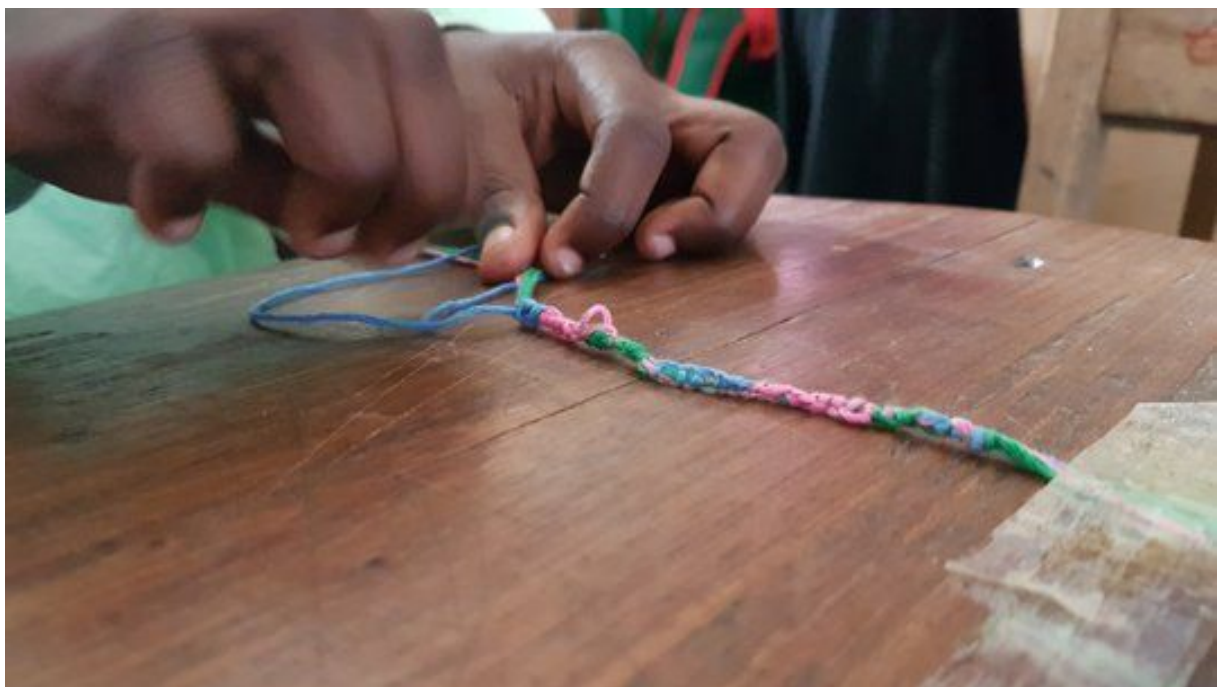

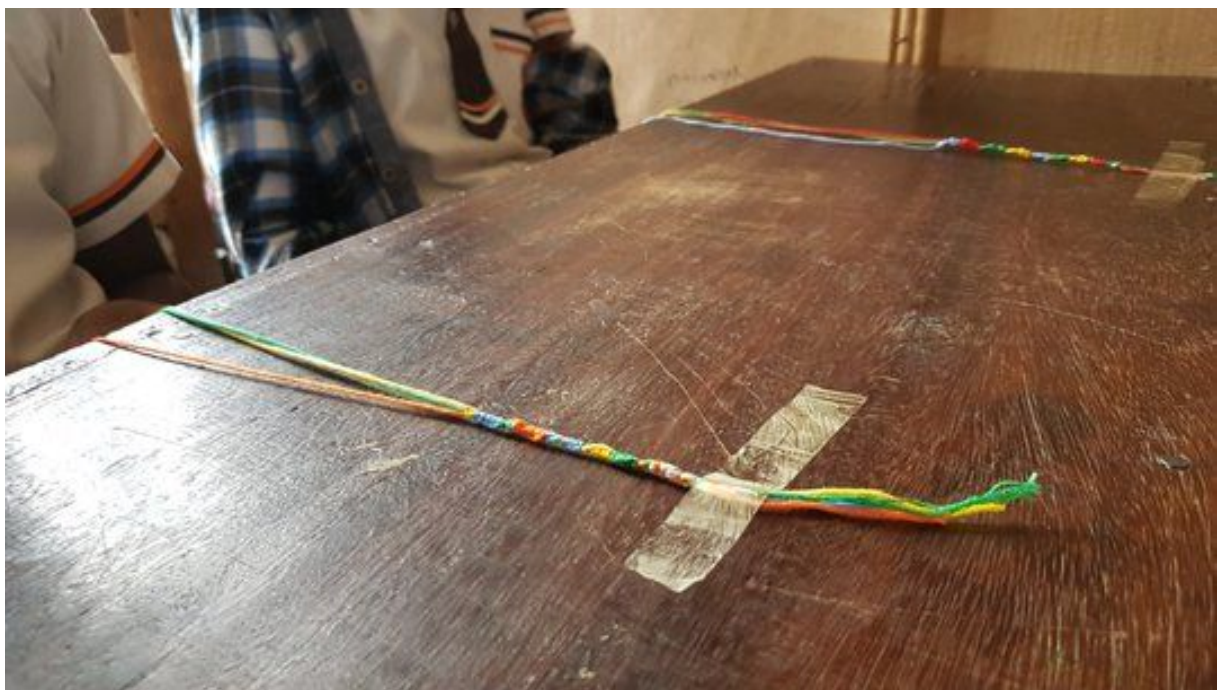
Weven in klas 3

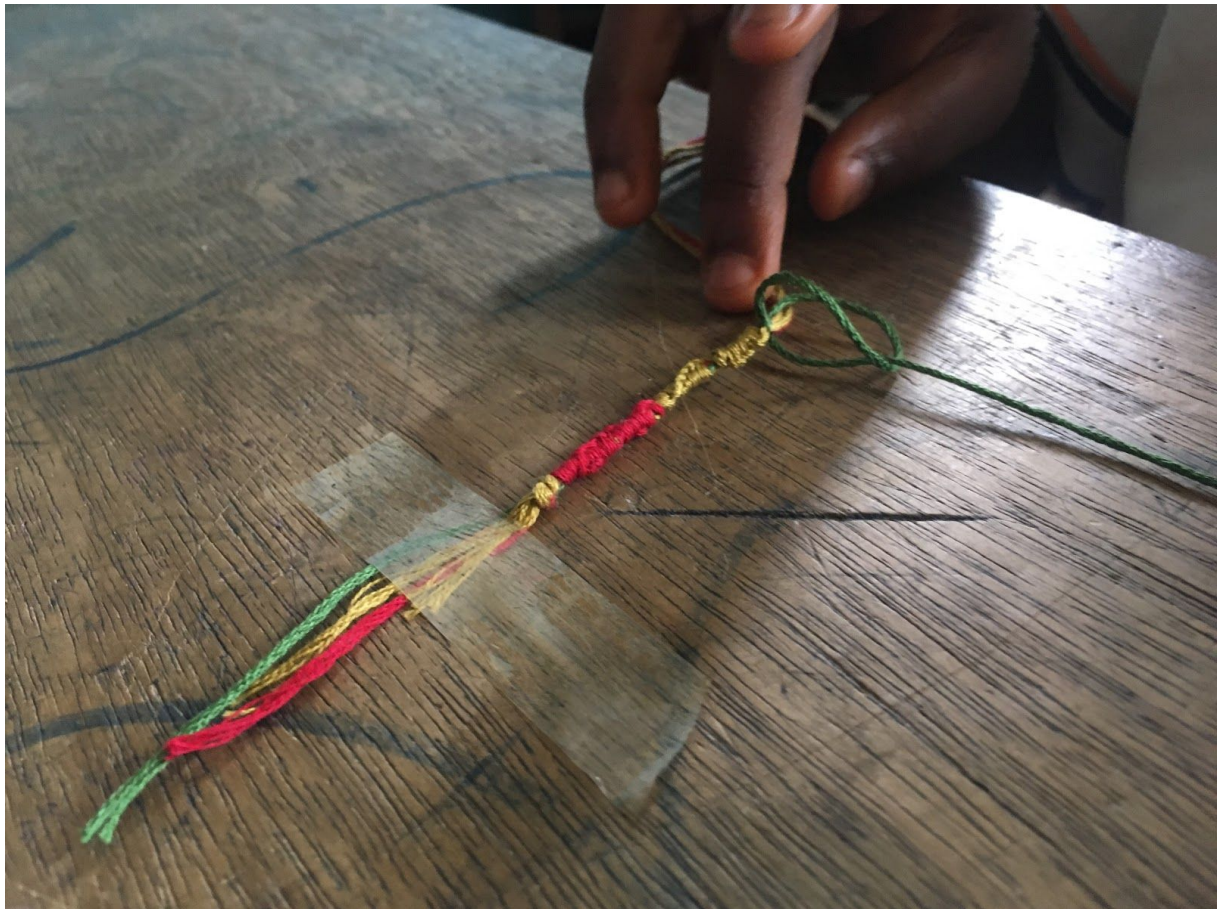

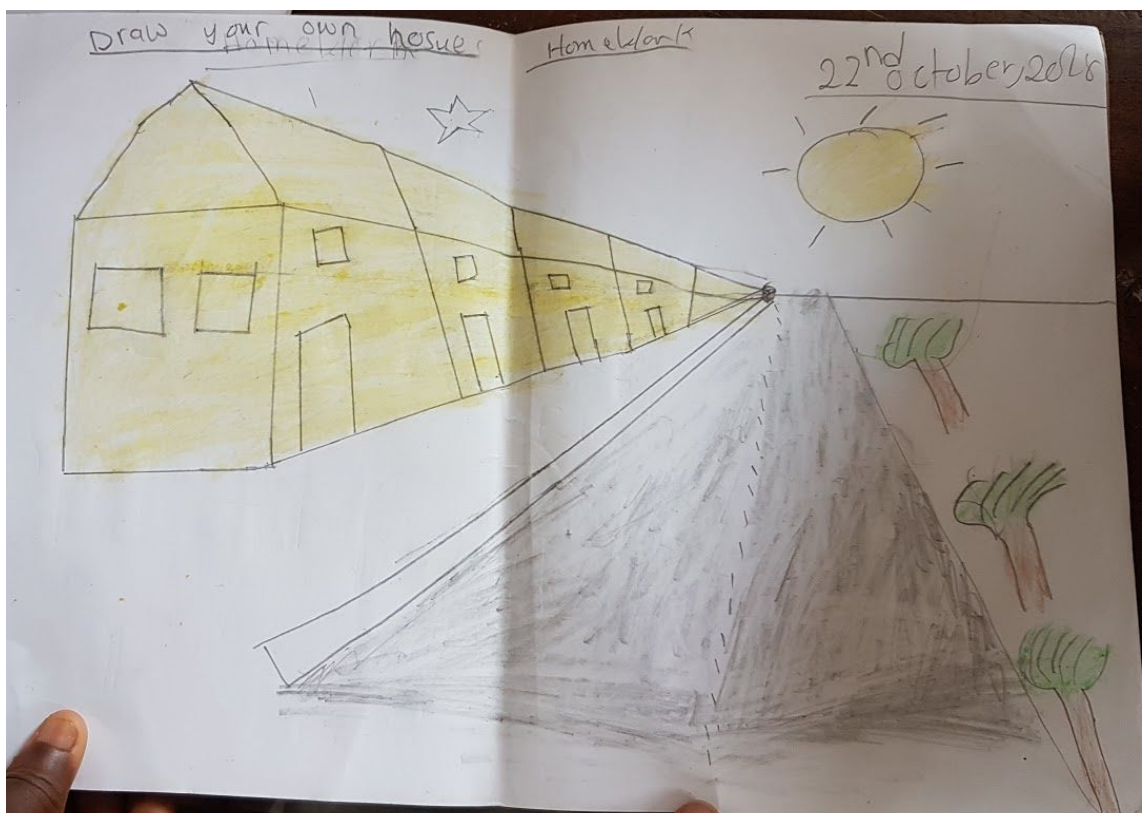
Knopen in klas 3

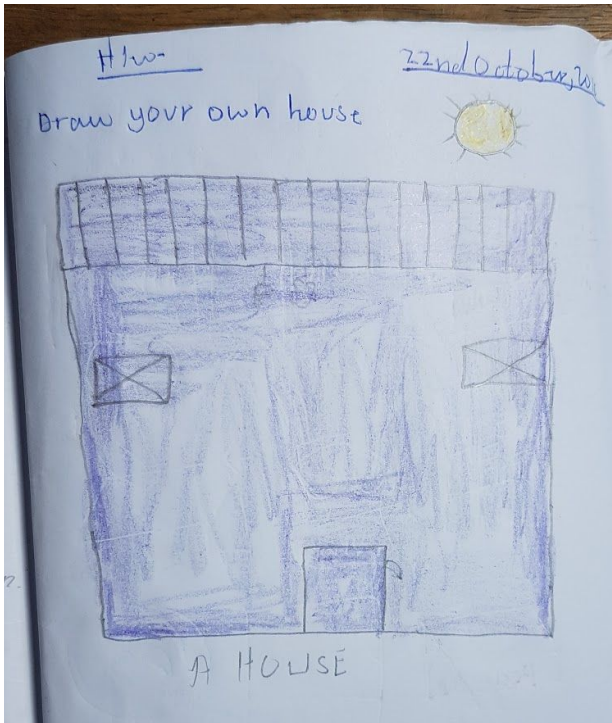

3D tekenen in klas 5

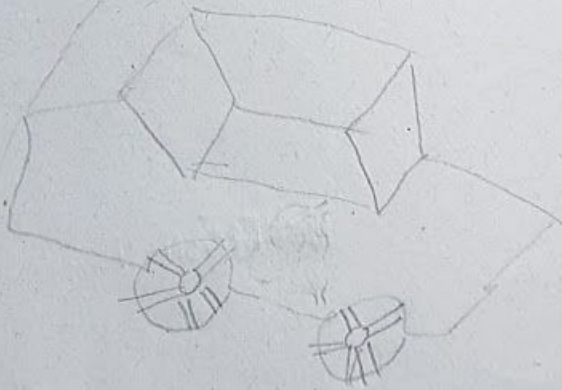

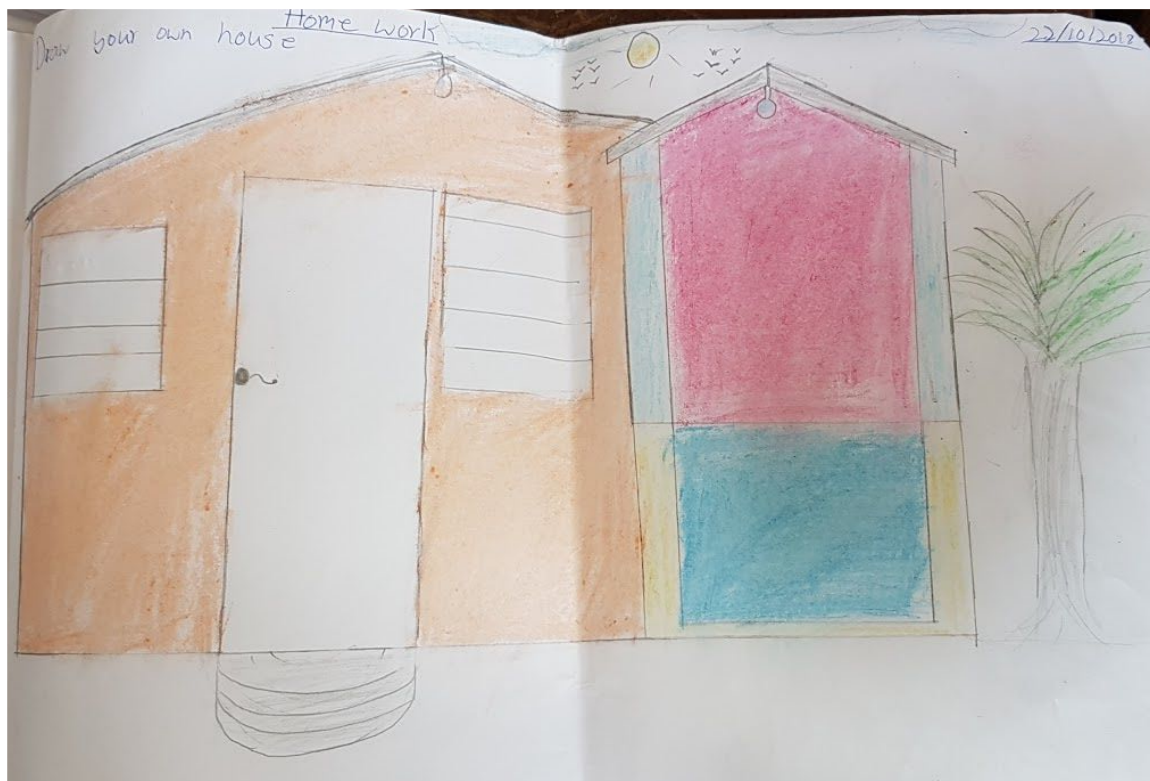

Home-work (1)

22nd October 2018

Draw your own house.

22nd October, 2012

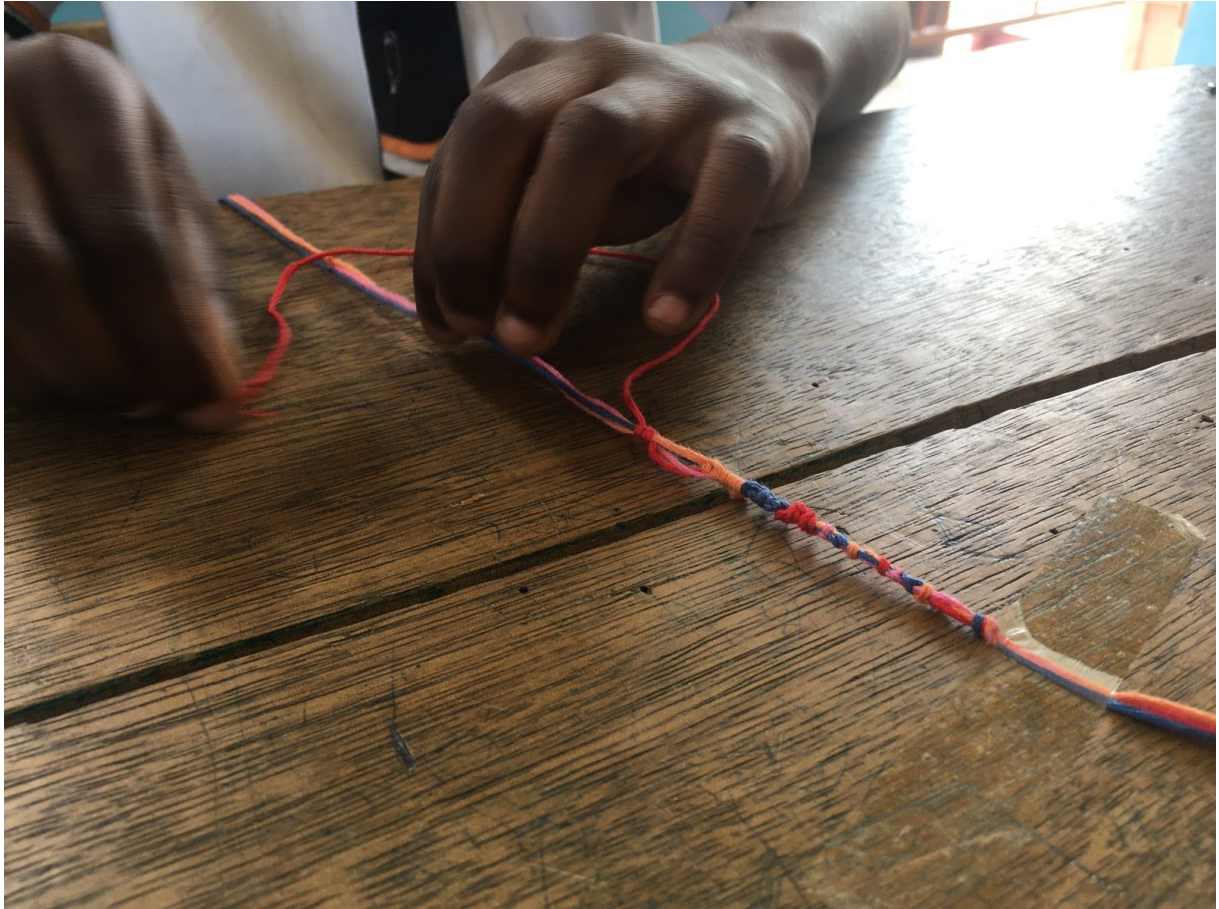
Home Work
Draw your own house!

Weven in klas 5

Knopen in klas 5

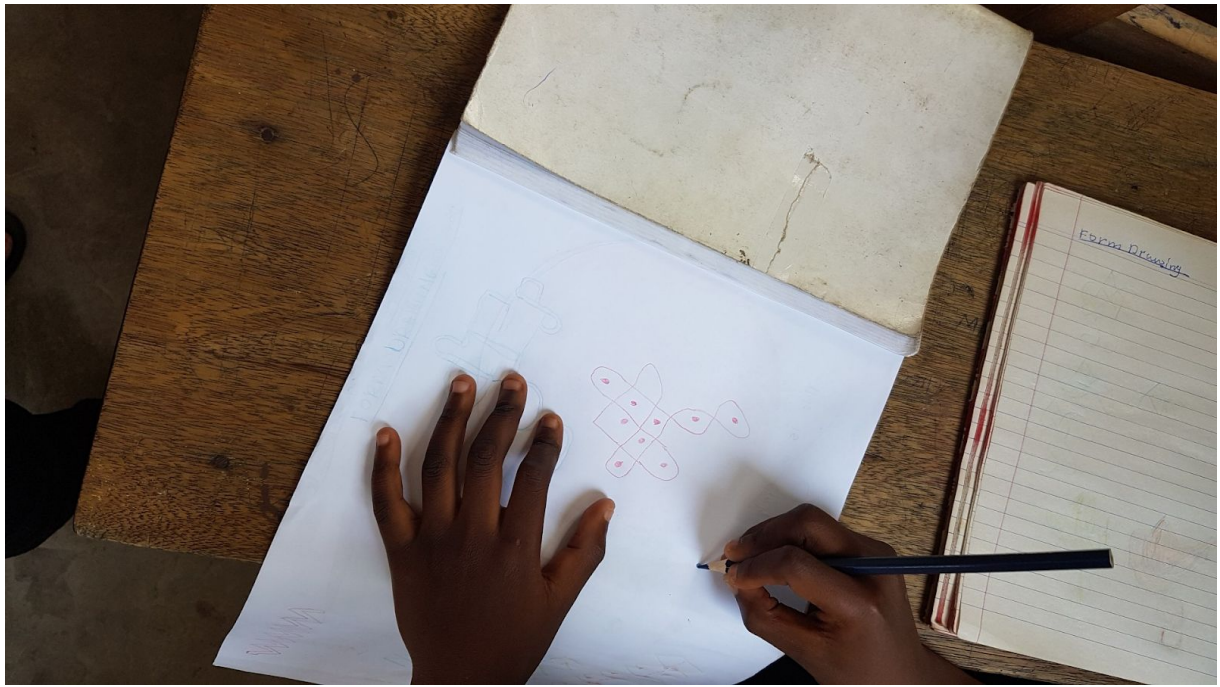

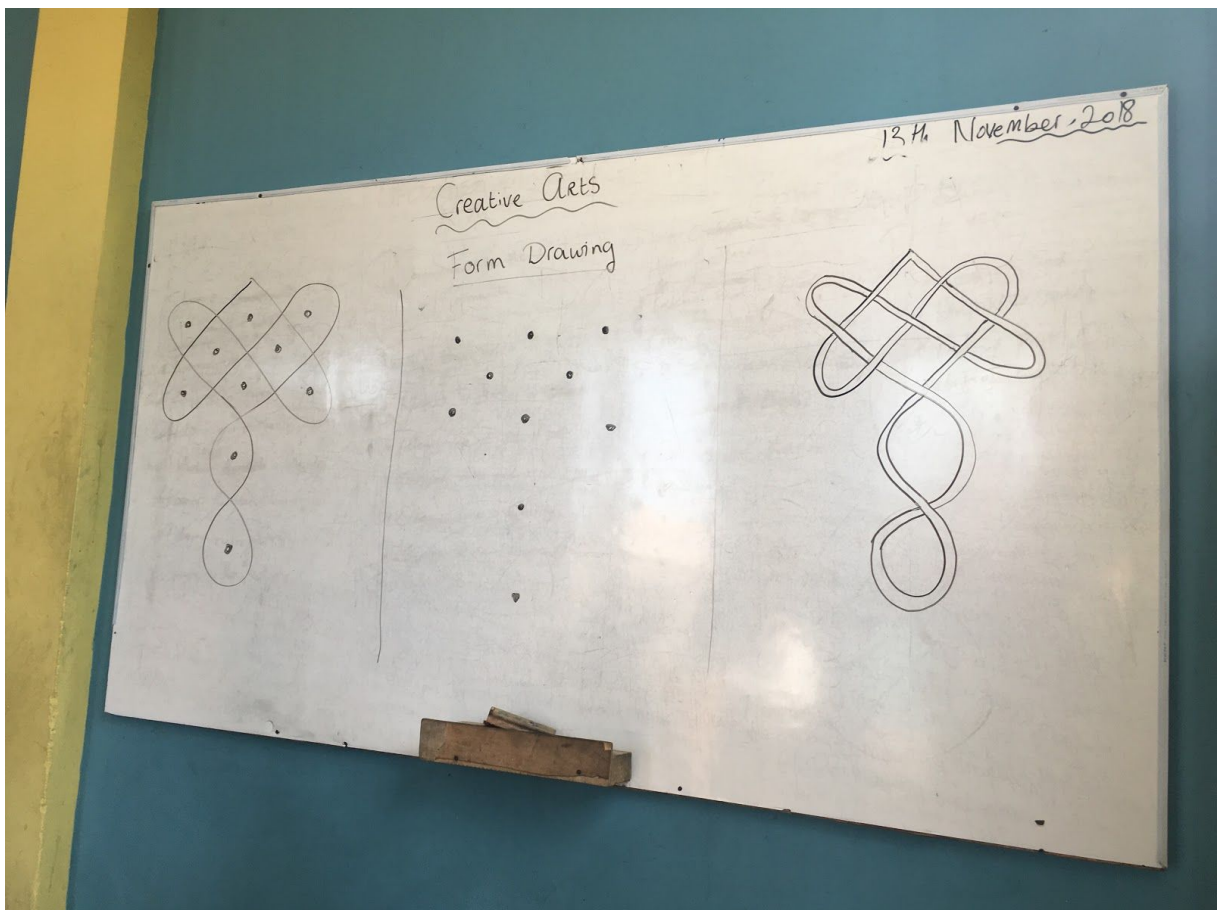

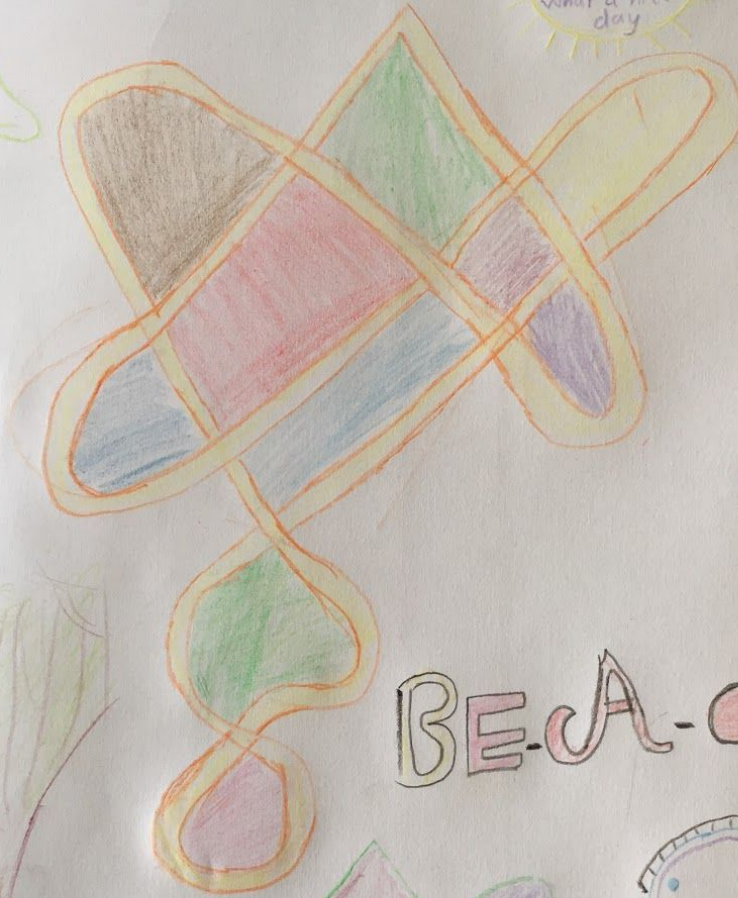
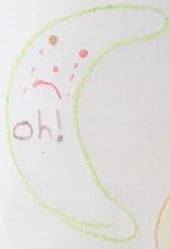
Vormtekenen in klas 5

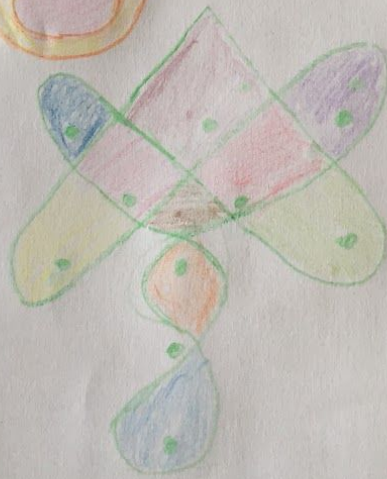

MARVIN AMOAH

BE A CREATIVE

Boekje maken in klas 6

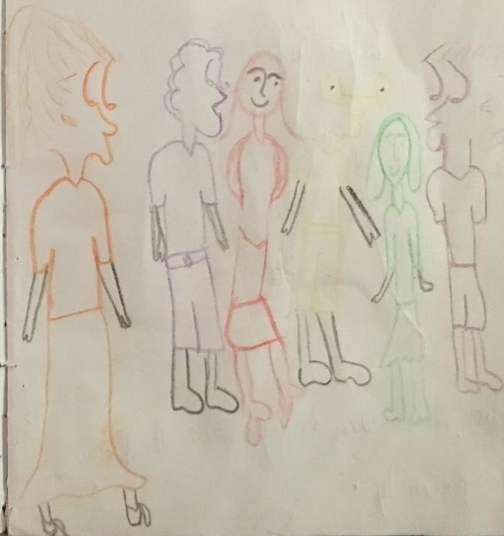

Once upon a time, there live a girl
called Biddu

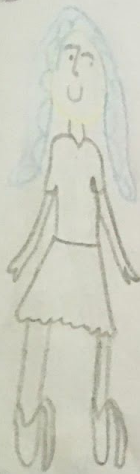

She was very smart. She lived with
her family father, mother, sisters and brother

It was her birth day her family has
a meeting to surprise her.

Once upon a time, there live a girl
called Biddu

She was very smart. She lived with
her family father, mother, sisters and brother

It was her birth day her family has
a meeting to surprise her.

Kwansema: Mum, don't go to the market today. There will be a serious accident around the area where you sell. I wish nobody goes there to see today.

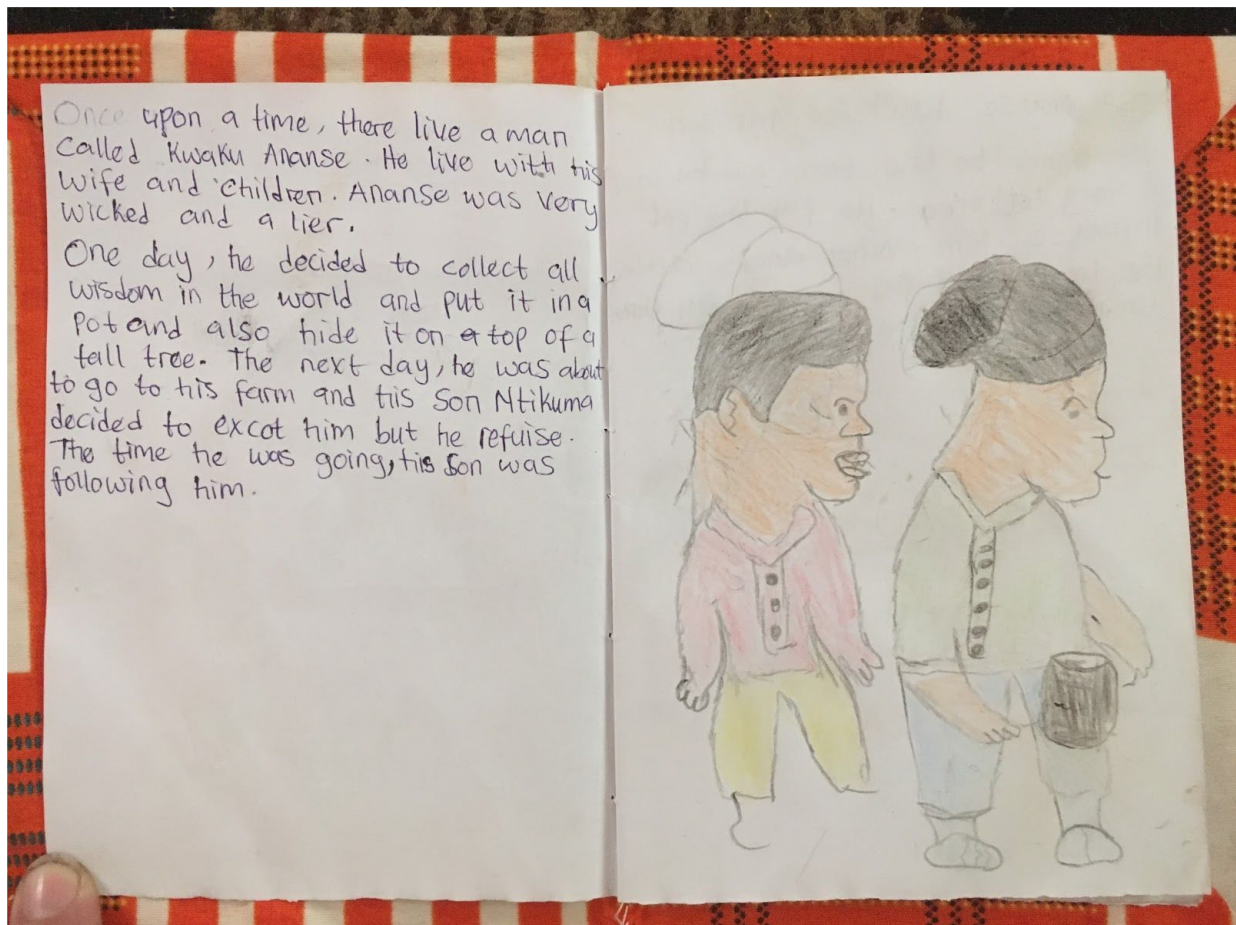
Madam Mansah: Hello! Who's on the line?
Thank God you were not at the market today. A truck had veered off the road and swag away all the stalls that you and your friends sell on.

Kwansema: Mum, let's
Madam Mansah: Kwansema, come and listen. If I had gone to the market today, I would have been dead by now. You're indeed a wonderful child.

You've saved my life. Oh! God, thank you so much.

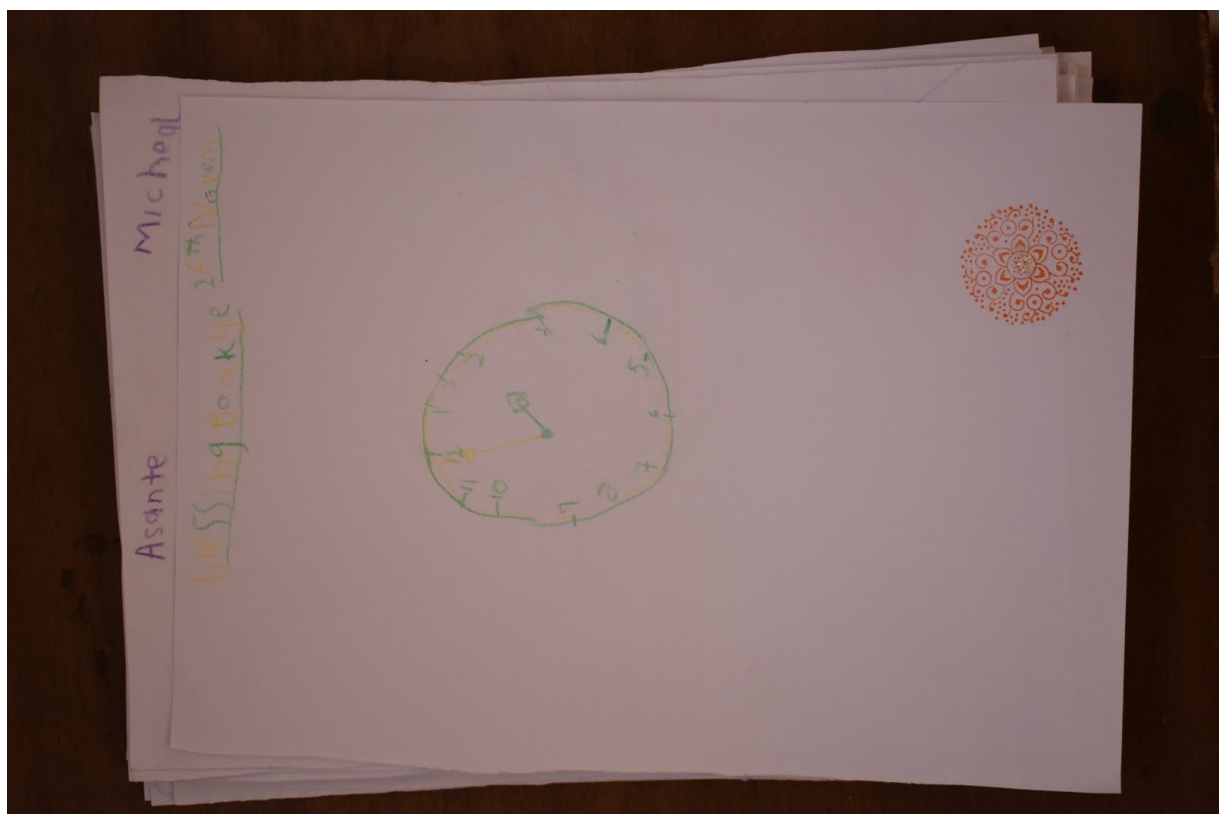
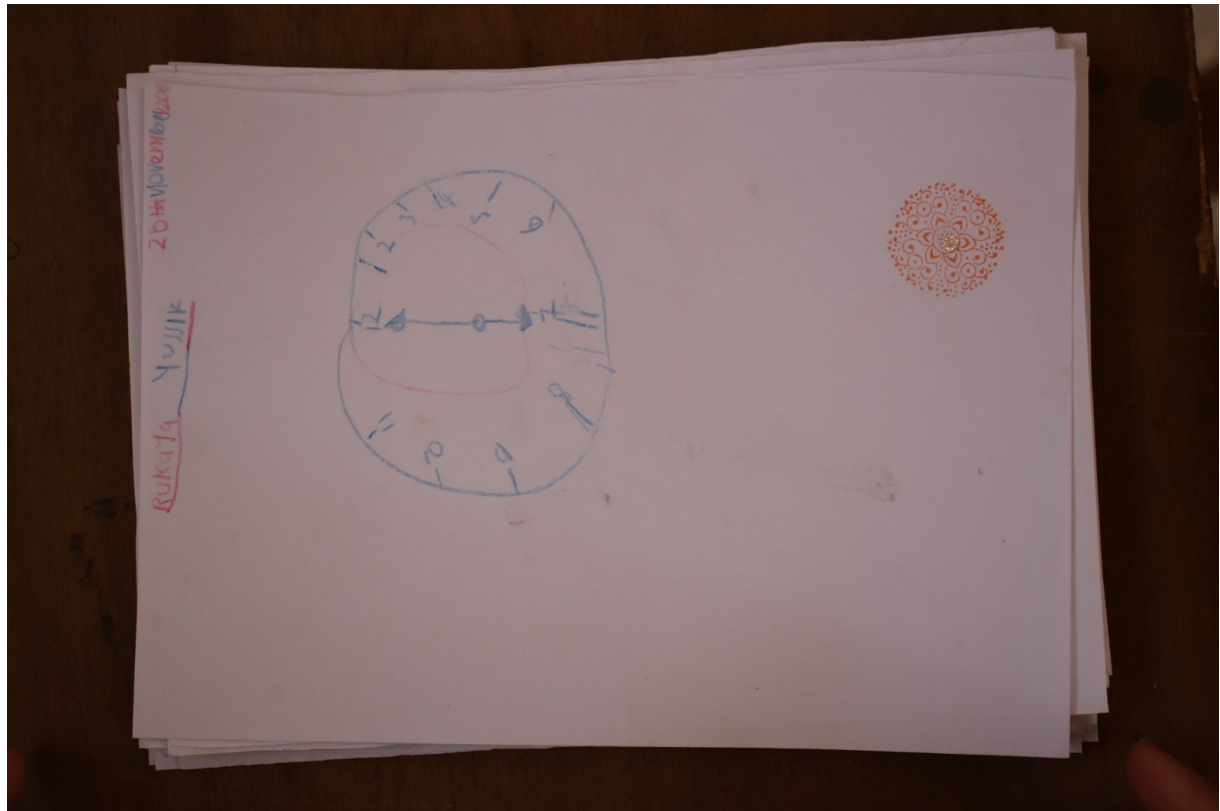
Kwansema: Yes, you've given birth to a wonderful child indeed. God give me to you. But, Mum, wait a minute. Madam Tokyiwah's daughter, Baaba is very sick.

I can see that. Let's go and visit her so that her condition does not get worse.

Natuurkunde

Klokkijken in klas 1

Wiskunde

Rekenliedjes zingen in de peuterklas

